

Concept deelverslag van het verhandelde in de Statencommissie Leefomgeving (LEO)

van 29-03-2024

betreffende Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00615441)

Statenkenmerk	G-24-013	Maastricht	29-03-2024
---------------	----------	------------	------------

De voorzitter: Dan gaan wij naar agendapunt 4.1. En dat is het Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Dat had u natuurlijk allemaal al lang gezien. En als het goed is bent u daar ook op voorbereid. Wij gaan dit agendapunt behandelen in twee termijnen. Ik stel voor, een spreektijd van vijf minuten voor de eerste termijn van uw commissie. En u weet, we hebben de afspraak bij de behandeling van beleidskaders, dat niet bij de initiële woordvoering maar wel bij interrupties desgewenst ook andere leden van partijen vragen mogen stellen. Overigens niet cumulatief, want het maximum blijft gewoon per fractie hetzelfde. Ik wil dat nog even gezegd hebben. En zoals gezegd, die afspraak geldt voor de kaders. Dat geldt niet voor alle andere stukken die wij behandelen. Ik ga eens even beginnen bij mevrouw Schuur, geloof ik. En dan gaan we zo om.

Mevrouw Schuur (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de nieuwe versie van het kader. Het is duidelijk dat er veel werk in is gestoken. Uiteraard hebben wij wel nog een aantal vragen, maar ook wel een aantal punten toch ook een beetje als vervolg op de vorige bijdrage. Mijn eerste punt gaat over de formulering van de doelen. In het hoofdstuk over dit onderwerp in het coalitieakkoord staan vier doelen gespecificeerd. En in andere kaders zien we dat die eigenlijk direct overgenomen zijn en uitgewerkt. Dus waarom is er hier voor gekozen om deze doelen anders te formuleren, en te groeperen ook een beetje? Dan de discussie die we ook de vorige keer gehad hebben, over: wat bedoelen we nu met investeren waar de nood het hoogst is? In deze versie staat gespecificeerd dat juist inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties kennis hebben van de lokale behoeften, en bij uitstek ook de partijen zijn die kunnen duiden waarom een initiatief noodzakelijk is. En de vraag is denk ik niet zozeer of alle initiatieven nodig zijn, maar vooral: hoe maken we de afweging als we meer initiatieven hebben die nodig zijn dan dat we kunnen betalen met het budget wat we hebben vrijgemaakt. Wordt dit een 'wie het eerst komt wie het eerst maalt'-principe? Of gaan we ervan uit dat we niet meer aanvragen krijgen dan dat er budget is? Daar zou ik graag wat meer toelichting op hebben. Al in de inleiding wordt aangewezen dat we zowel naar stedelijk gebied kijken als ook naar kleinere kernen, en dan vooral het voorzieningenniveau. Alleen, de genoemde voorzieningen in niet-stedelijk gebied zijn volgens mij juist zaken die wij niet willen financieren met het Leefbaarheidsfonds. Dus ik vroeg me eigenlijk af hoe we dan hier toch een significant verschil in kunnen maken, of ook een trendmatig verschil teweeg kunnen brengen, zoals we in de monitoring willen checken. Dan nog heel concreet over het middelste niveau van het Leefbaarheidsfonds. Dat is nu gespecificeerd naar ontmoetingsplekken, die gefaciliteerd kunnen worden door verenigingen en stichtingen. Wat is de reden geweest om het hier op deze manier te specificeren? Want betekent dit dat initiatieven die bijvoorbeeld alleen gaan over vergroening of het verbeteren van de veiligheid, dan niet meer in aanmerking komen voor financiering? Of zit daar een andere bedoeling achter? En ook juist bij dit schaalniveau ben ik bezorgd dat er plekken zijn waar de leefbaarheid misschien wel het meest onder druk staat, die nog niet de benodigde organisaties of gemeenschappen hebben om dit soort projecten op poten te zetten. Dus ik vroeg me af of het mogelijk is om juist op dit punt extra nauw samen te werken met de

initiatieven uit het sociale kader van bestaanszekerheid, die juist die sociale cohesie moeten bevorderen. Dan ook nog even naar wonen. Als PvdA vinden wij het belangrijk dat we woningen bouwen op basis van de huidige woningnood, voor mensen die op dit moment geen woning kunnen vinden in Limburg. En we zien hier ook dat de Provincie een grotere rol gaat spelen, de komende jaren. Veel daarvan is ook gebaseerd op de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Is er een inschatting te maken of dit nog gaat wijzigen, met de ontwikkelingen die nu bezig zijn in Den Haag? Ik weet niet of het College daar informatie over krijgt of niet. En dan nog een punt over betaalbaar wonen. Wij zijn natuurlijk blij met de grotere aandacht voor betaalbaarheid in de Woondeal. En ook met het feit dat wij als Provincie niet meegaan naar de hogere definitie van betaalbare koop van € 309.000. Want ja, wat betaalbaar is, is voor een deel natuurlijk ook relatief. Persoonlijk vind ik € 355.000 ook nog heel duur voor betaalbaar wonen, zeker als je ervan uit gaat dat bijvoorbeeld in Zuid-Limburg de gemiddelde koopprijs van een woning net boven de € 300.000 lag, de afgelopen periode. Is het ook mogelijk om hier op basis van de regionale woningmarkt in te differentiëren, in het overleg met gemeenten? Bijvoorbeeld per woningbouwregio of per woningregio? Vanaf 2025 in het tweede deel van de Woondeal zal er nadrukkelijker naar de kwaliteit van de programmering gekeken worden. En ik miste hier eigenlijk een stukje over het principe water en bodem sturend. Zeker als we ook gaan kijken naar bouwen buiten de bestaande contouren lijkt me dit essentieel. En dat staat wel later in het derde gedeelte van het kader, bij het Actieplan Bodem bijvoorbeeld. Maar wordt dit ook expliciet meegenomen in de woningprogrammering? En hoe verhoudt dat principe van woning en bodem sturend zich dan tot het concept van leefbaarheid? Ik weet eigenlijk niet of daar een afweging in gemaakt is. Maar het lijkt een beetje te verdwijnen uit het algemene verhaal, op dit moment. Dan specifiek over het concept van Een straatje erbij.

De voorzitter: Kunt u langzaamaan afronden?

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, dat is het laatste punt wat ik nog wilde maken. GS wil gaan inventariseren bij gemeenten wat de bestaande uitbreidingsbehoefte en -ambitie is. En mij bekruipt een beetje het gevoel dat wat er wel of niet onder Een straatje erbij valt, wat opgerekt wordt. Op wat voor manier moeten gemeenten motiveren dat het nodig is om buiten de contouren te bouwen? En hoe lang mag dit straatje dan worden? Hebben we het over maximaal twintig woningen per kern? Of over een heel nieuwe woonwijk? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat dan juist ook die woningen, zeker in landelijke kernen, ook betaalbaar zijn voor de mensen die graag in het eigen dorp of in de eigen kern willen wonen? Daar wil ik het dan even bij laten.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan ga ik naar de heer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Een belangrijk punt wat zowel nu als in de toekomst blijft spelen zijn leefbare steden en dorpen, zeker gezien er nu al een woningtekort is. Limburgse inwoners die al jaren zijn ingeschreven als woningzoekende, bijvoorbeeld om het ouderlijk huis te kunnen verlaten: een inschrijftijd van zes jaar is al ruim niet meer voldoende om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning. Dit door zowel de krapte op de woningmarkt als ook door het verlenen van voorrang aan statushouders. Dit vindt de PVV onwenselijk. Daarom willen wij nogmaals onderstrepen waarom wij vinden dat er een beperking moet komen in het aantal immigranten naar Nederland. Het woningtekort lijkt wellicht complex, maar één ding is voor ons eenvoudig: huurwoningen – en dan bedoel ik vooral sociale

huurwoningen – eerst naar de Nederlanders. Om deze reden is de Woondeal ook een mooi plan. 26.500 woningen erbij, en door de extra moeite die er is gedaan 3.000 extra. Dus bijna 29.500 woningen. Natuurlijk is dit geen netto. Een aantal woningen is voor vervanging van de verouderde, te slopen woningen. Tijdens de infosessie die wij hier vorige week gehad hebben, dus dank daarvoor Gedeputeerde, werd ons duidelijk dat het ongeveer om 10.000 woningen zou gaan die ter vervanging zouden komen. In 2027 zouden er echter al 17.500 woningen gerealiseerd moeten zijn. Wij lezen echter in het Beleidskader dat het moeilijk is om deze snelheid van de woningbouw vast te houden. Is de ambitie voor de toekomst realistisch? Wij lezen namelijk in het stuk dat er juist versneld gebouwd zou moeten worden. Maar later in het stuk wordt er ook gesproken over ‘mogelijk versnellen’. Wat is nu het plan? Ook lezen we dat de Provincie meer mogelijkheden zou moeten krijgen tot sturing en toezicht, wanneer de Wet versterking regie volkshuisvesting wordt aangenomen. Bij taakverwaarlozing zou de Provincie de bevoegdheden van de gemeente ... hiertegen kunnen optreden en zaken over kunnen nemen. De vraag van ons is dan ook: wat doen we als Provincie bij het toezien? En zijn er nog stappen tussen het toezien en overnemen? Zo ja, welke? Als Provincie kunnen er initiatieven worden ondersteund via het Leefbaarheidsfonds. We lezen echter het volgende: ‘De Provincie zal initiatieven ondersteunen die bijdragen aan minstens één, maar bij voorkeur aan meerdere leefbaarheidsbelangen, namelijk: veiligheid, gezondheidszorg, welzijn, positieve relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving. Bent u het met ons eens dat dat wel een heel ruim begrip is om voor subsidie in aanmerking te komen? Onder het kopje ‘Focus, Friends and Finance’ is het volgende te lezen. Met onze bijdrage aan initiatieven, plannen en projecten dragen we bij aan de leefbaarheid in enig gebied.’ Zijn wij hiermee op provinciaal niveau geen gemeentelijke taken aan het uitvoeren? Met betrekking tot de schaalverdeling van het Leefbaarheidsfonds hebben wij ook onze vragen. Wij lezen over het onbedoeld ongedaan maken van goede initiatieven, door uitvoerende gemeentelijke diensten. Bedoelen wij dan meer het onbedoeld maaien van bloemen, of een vlindertuin? Hoe moeten we dat anders interpreteren? Ook zou onderzocht moeten worden of dit buiten dit Gouvernement gelegd kan worden, om de drempel te verlagen. Waarom zouden wij hier afstand van willen nemen? Als het niet goed gaat, wie is er dan verantwoordelijk en draagt de lasten? Zijn wij dan nog wel in control? Verder lezen we over het inhuren van extern advies.

De voorzitter: Mijnheer Hoks, momentje. Mevrouw Schuurung heeft een vraag.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, ik heb even een verhelderende vraag over het laatste punt wat hier net gemaakt wordt. Is de PVV voorstander van het feit dat we ook de uitvoering van de echt kleine projecten in dit fonds totaal in eigen beheer houden? Of niet?

De voorzitter: Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Ik denk dat het belangrijk is dat wij gewoon als Provincie in control blijven. Want als wij projecten afstaan, blijven wij dan nog wel verantwoordelijk voor deze projecten? Laat ik het zo zeggen: als er iets misgaat, wie draagt er de lasten, als wij de kleine projecten ook overdragen?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Ik had zojuist al een verhelderende vraag willen stellen, maar ik dacht: misschien komt het later in het betoog nog. Maar de vraag van mevrouw Schuurung maakt

hem voor mij nog duidelijker, de vraag in ieder geval. U zei in uw betoog: nemen wij hiermee geen verantwoordelijkheden van de gemeente over. En later pleit u en vraagt u ook aan het College: wat gaat u dóén, als we het hebben over ... En dat was nog gerelateerd aan woningbouw. Dus ik zou u willen vragen: hoe kijkt u aan tegen de provinciale rol, als we het hebben over woningbouw?

De voorzitter: Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Zoals u allen weet zijn wij als Provincie natuurlijk niet degene die gaan bouwen. Wij hebben alleen een ondersteunende taak. En daarmee echt dat wij de overkoepelende taak hierin zijn. Dus ja, ik ben benieuwd in hoeverre de Provincie daar op aangaat. En dan bedoel ik vooral de Gedeputeerde. De reden daarvan is ook: wij krijgen natuurlijk ... Ik bedoel, de nieuwe wet die in de Tweede Kamer wordt aangenomen, hopelijk, is misschien een mogelijkheid om daarop te kunnen sturen en te overnemen. Maar ik zou dan graag willen weten: zijn er nog stappen daartussen? Dus vandaar dat ik ook die vraag aan de Gedeputeerde stel.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Vervolgt u uw betoog.

De heer Hoks (PVV): Verder lezen we over het inhuren van een externe adviesraad Leefbaarheid en externe bureaus, om gemeenten te helpen bij het aanspraak maken op rijksgelden. Hebben wij deze kennis niet meer in huis? Of, wat is de reden achter deze keuze dat we kiezen voor een extern bureau? Op pagina 40 staat: 'Als Provincie zullen wij aan de voorkant de afstemming tussen de schaalniveaus coördineren, en aan de achterkant toezien op de naleving (IBT).' Op welke basis van het wettelijke toezichtgebied gaan we dit doen? Is dit een ruimtelijke ordening? Of huisvesting statushouders? Verder lezen we op pagina 41: 'Huisvesting van aandachtsgroepen.' Voor welke groepen geldt het dan? Tot slot, nog een vraag over het kopje over de nieuwe programma's en projectbesluiten, op pagina 57. Dit zijn beide bevoegdheden van GS. Welke rol heeft PS hier dan nog in? Er staat vermeld dat de provinciale belangen worden benoemd in de POVI. Het wordt verwacht dat GS een provinciaal belang zal interpreteren, en hierop een programma zal maken. Is het LABO een voortvloeisel uit het POVI? Of is het een zelfstandig programma? En in hoeverre hebben wij daar nog iets over te zeggen? Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hoks. Dan steek ik over naar de heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja dank u wel, voorzitter. Ik ga het vrij kort houden, want we hebben het dossier ondertussen nu voor de derde keer op de tafel liggen, en we hebben onze eerdere opmerkingen al gemaakt. Een aantal ervan kunnen blijven staan, een aantal niet. Ik wil eerst danken aan de Gedeputeerde voor de brief met betrekking tot toezegging 9303. Deze hangt natuurlijk samen met een onderdeel van het dossier wat we vandaag bespreken, dus de brief van 6 maart. Verder zijn we blij met een prioritering van de doelen in de Doelenboom. Ik snap dat deze op basis van de rijksbijdrage gaat gebeuren. Maar we blijven dit volgen, en we worden hier natuurlijk graag over geïnformeerd. De Woondeal, dat mag u ondertussen weten, die blijft onze aandacht hebben. We zullen dit dossier heel erg kort blijven volgen, ook naar aanleiding van de vragen die we er eerder over hebben gesteld met betrekking tot het versnellen en de moeilijkheden die we daarop zien om dat überhaupt te gaan doen naar de toekomst toe. Dus daar zullen wij heel kort op blijven bijsturen. Verder kijk ik ook uit naar wat er

werkelijk gaat staan in de POVI. En dat is eigenlijk waar ik het bij zou willen laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Roso. Dan geef ik het woord aan de heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel. Het Beleidskader, dat is heel erg veel – heel veel elementen, in algemene zin. En daar zal niemand tegen protesteren, want dat hebben we de vorige keer ook al aangegeven hier, althans mijn collega. Hoe dan ook, fysieke investeringen moeten gecombineerd worden en versterkt worden met investeringen in de sociaal-maatschappelijke hoek, zoals dat ook benoemd wordt in kaders van samenleven en bestaanszekerheid. En verder zien we veel overlap met nog meer beleidskaders. En ook hier gaan onze gedachten weer uit naar de Limburg-factor. Waar we voor moeten waken, dat zijn denk ik de uitvoeringskosten, de papierkraam die erbij komt kijken. En ook goed opletten dat er één centraal aanspreekpunt is, zowel bij de gemeenten als bij de Provincie, daar waar van toepassing. Maar dat zal naarmate de zwaarte van een initiatief verschillen, denk ik. En als je kijkt naar de initiatieven van groep B, zal ik maar zeggen, dan kan worden gestuurd op de geografische spreiding. Althans, zo blijkt uit de stukken. En bij de nog zwaardere initiatieven, uit de groep C, kan naar verwachting voor een deel worden gestuurd op de spreiding tussen de gemeenten. Kom ik toch weer terug op die kleinschalige initiatieven van inwoners. Hoe gaan we dat dan doen? Wil het College daar ook graag geografische spreiding, of spreiding in gemeenten? Of komt dan juist het principe ‘waar de hoogste noden zijn’ weer in gevaar? Dat is voor mij nog niet helemaal helder. Er wordt op voorhand geen verdeling van de euro’s gemaakt over de initiatieven. En wij krijgen na een jaar daar een update over. Maar mocht het nu zijn dat het echt storm gaat lopen, dat er verhoudingsgewijs al heel veel geld in korte tijd gesoupeerd wordt, dan zouden we daar natuurlijk graag wat eerder over ingelicht worden hoe dat dan allemaal zo komt. De afhankelijkheid, daar hebben we de vorige keer al in de sondering over gesproken. Wij willen daar wel een verwachtingsmanagement bij plaatsen. Zeer zeker als het gaat om het Leefbaarheidsfonds. Met name de plattelandskernen moeten we voor de zaken waar we geen directe grip op hebben eerlijk en open communiceren. Dan hebben we het natuurlijk over: de winkel, de school, de kroeg. We mogen dus niet riskeren dat inwoners het gevoel zouden kunnen krijgen dat hen een worst voorgehouden wordt die je helemaal niet kunt opdienen. En dan wil dat helemaal niet zeggen dat je je niet moet gaan inspannen voor die leefbaarheid en die plattelandskernen. Dat is zeker niet gezegd. Niet iedere wijk, niet ieder dorp zit even goed in de uitvoeringskracht. Dat betekent dat initiatieven enkel in omgevingen waar al sterkere structuren zijn, sociale structuren, waar die leefbaarheid al aardig op peil is, waar weer nieuwe inwonersinitiatieven landen. Terwijl juist in wijken met minder potentieel een soort standstill kan ontstaan. En het is de kunst om deze aandachtswijken in het vizier te houden. En dat betekent natuurlijk dat die sociale component net zo belangrijk is. We moeten echt wennen aan het idee, en wij worstelen daarmee, dat de Provincie echt heel kleinschalige inwonersinitiatieven gaat financieren. Wat is daar het risico bij, bij kleine initiatieven? Dat gemeenten dorps- en wijkraden sneller met de vinger naar de Provincie wijzen: ga daar het geld maar halen. Dat zou kunnen. Immers, voor deze categorie is cofinanciering niet verplicht. Wordt er per gemeente een maximum aantal of totaalbedrag gesteld voor die kleine bewonersinitiatieven? Dan gaan we verder naar het ‘straatje erbij’. Dat is ook de vorige keer al besproken. Ja, daar gaat het echt om evenwichtskunst, lokaal maatwerk, verdichting in de centra met behoud van groene waarden vanwege leefklimaat. Dat vinden we belangrijk en ook nodig. Maar hier en daar zul je ook aan de randen van kernen of wijken toch woongelegenheden moeten scheppen. En de voorkeur zou voor ons in ieder geval uitgaan om te kijken naar aftandse bedrijventerreinen die toevallig aan die randen van die bebouwde omgeving liggen, waarbij dus twee vliegen in één klap gevangen kunnen worden. Dan hebben we nog even een opmerking

over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Feitelijk sneeuwt dit derde onderdeel min of meer wel onder in de twee andere onderdelen. Dat is ook wel begrijpelijk, want het heeft natuurlijk wel raakvlakken met andere beleidsdomeinen, en ik denk dat dat daar ook wel een beetje door komt. Dan wil ik nog heel even kort terug naar de inspreker van vandaag. Die geeft ook aan dat de ondernemer een sterke rol in dat geheel wil. An sich kunnen we dat wel begrijpen, want dat zien we namelijk ook als we kijken naar de rol van de agrarische bedrijven in het buitengebied, of in de energietransitie. Dus ik denk dat het wel goed is om de reactie van de Gedeputeerde daarop af te wachten, om te kijken of die daar iets over wil of kan zeggen. Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Beucken. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, dank. Om maar direct aan te sluiten bij het laatste van de vorige spreker: in de brief van de inspreker staan een aantal vragen. En de brief is ook gericht aan het College, dus wellicht dat u de antwoorden hier al met ons kunt delen. Dan hoeven wij ze niet een voor een te formuleren. Eén punt haal ik er wel uit, en dat is dat Koopstromenonderzoek. Eigenlijk in alle kaders is een behoorlijke paragraaf gericht aan data. En inderdaad, je kunt wel heel veel opschrijven over data, maar je moet ze wel eerst verzamelen. Dus ook graag daar een reactie op, over dat Koopstromenonderzoek. Ja, leefbaarheid is natuurlijk een containerbegrip. Er staat wel een definitie in het stuk, en daar kan de VVD ook goed mee leven net zoals het hier beschreven staat. Een aantal punten die ook vorige sprekers hebben aangegeven, een aantal punten die ook al vorige keer naar voren zijn gekomen. Dat is met name van mevrouw Schuurman van de PvdA, over: waar de nood het hoogst is. En eigenlijk, de heer Van den Beucken zegt het ook. Het zijn juist die sociale structuren die minder ontwikkeld zijn – ik moet oppassen hoe ik het formuleer – die eigenlijk het meest behoefte hebben aan ondersteuning, en die wellicht de weg het minst goed vinden. En er staat wel in uw Nota van Wijzigingen dat er aandacht voor is geweest, maar als ik dan terug ga lezen heb ik het gevoel – maar mevrouw Schuurman mag me verbeteren als het niet zo is – dat het eigenlijk niet ver genoeg gaat met zoals we het hier hebben opgeschreven. Dus concreet de vraag: hoe krijgen we de leefbaarheidsmiddelen op de juiste plek daar waar de nood het hoogst is? En niet dat we, zeg maar, een luxe initiatief, een goudomrand initiatief gaan financieren. Verder, de opmerking van de PVV kunnen we eigenlijk niet delen. Want wij zijn juist altijd voorstander van dat daar waar de provinciale regie niet nodig is, dat die regie ook vooral niet remmend moet zijn op een project. En zeker bij die kleine inwonersinitiatieven, die zijn vaak vooral gebaat met het overmaken van het bedrag. En wellicht een terugkoppeling met wat er gebeurd is. Maar daar moet echt niemand van de Provincie naast gaan zitten, om te kijken of iemand de schep wel op de goede manier vastheeft. Dus wat dat betreft zou ik juist zeggen: als Provincie, blijf juist zoveel mogelijk op afstand van initiatieven. Vorige week hadden we een inspreker over een ecodorp. En hij had het over een stapeling van doelen. En een van die doelen was natuurlijk ook het voorzien in de woonbehoefte. En dat was een relatief klein initiatief. Vraagt geen geld. Die realiseren tien wooneenheden voor eigen rekening en risico. En dan is er eigenlijk een formeel punt ergens in onze regelgeving, die dat niet mogelijk maakt. Als ik dan dit Beleidskader lees, heel veel ambitie, heel veel zaken. Maar volgens mij is er ook een onderzoek naar instrumentarium van de Provincie, van: hoe kan het dat, ik neem aan bijna iedereen een project als zo'n ecodorp eigenlijk wil omarmen, dat ergens een regel in een bijzin het tegenhoudt. Wat moet er gebeuren om zo'n initiatief wel mogelijk te maken? Want het heeft natuurlijk heel veel positieve bijeffecten, van: het tegengaan van ondermijning in leegstaande, agrarische bedrijven, die door uitkoop wellicht niet gesloopt worden. Althans, als de rechten uitgekocht worden. Dus ja, u snapt de vraag wat ik bedoel. Voorts hebben wij eigenlijk geen inhoudelijke

opmerkingen of aantekeningen. En wij zouden u veel succes willen wensen bij het verder uitwerken van het kader.

De voorzitter: Dan moet de Staten nog eerst vaststellen, natuurlijk. Dus misschien moet u uw 'succes' even aanhouden. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, ook wil ik vanaf deze plek de inspreker nog even bedanken. Maar ook de Gedeputeerde, voor zijn inspraakreactie. En de Gedeputeerde en het hele ambtelijk apparaat voor de infosessie op 22 maart, inzake wonen. Het was erg verhelderend. Wij hebben wel nog een paar inhoudelijke punten bij het stuk, en ook nog wat vragen. Ik heb in de eerdere sonderende bespreking al aangegeven dat u een aantal gemeenten noemt. U noemt alleen Parkstad, Maastricht en Venlo als stedelijke groep van gebieden die qua ontwikkeling en leefbaarheid niet meekomt met de positieve trend. Mijnheer Nijskens, zo moeten we het noemen: niet meekomt met de positieve trend.

Spreker [4:32:01]: Roermond doet het goed.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dan is de vraag die ik daarbij heb: is daar dan de nood het hoogst? Dit voelt voor het CDA niet als objectieve criteria waarlangs gemeten wordt of een wijk in aanmerking komt voor extra ondersteuning. Geen gelijk speelveld voor gemeenten. Maar wellicht kunt u dat nog beantwoorden. Dan wil ik u nog complimenteren, want u heeft het lef om van onderop te laten aangeven wat er nodig is. Wij gaan hier niet een voorkeur aangeven en sturen. Tenminste, zo is het stuk opgesteld. En u heeft ook het lef om los te laten, te dereguleren. En om te kijken wat er dan gebeurt met die kleinere initiatieven, en hoeveel risico's we daar dan lopen. Dus wij willen daar onze waardering voor uitspreken, twee belangrijke punten voor het CDA. Dank. En het is ook erg goed dat u jaarlijks aan de Staten gaat terugkoppelen hoe het loopt. En zo zijn we in de positie om eventueel bij te sturen. We kunnen de lijn van het College ook volgen dat de middelen niet van tevoren aan bepaalde categorieën worden toegekend. En laat juist van onderop ontwikkelen wat nodig is. Op pagina 27 hebben we wel een technische vraag, of nou ja 'technische vraag', in ieder geval een vraag over de twee ton per jaar per gemeente. Bedoelt u dat echt per gemeente?

De voorzitter: Mevrouw Waajen, een momentje. Mevrouw Mertens wil interrumperen.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik had inderdaad een vraag bij hetgeen wat mevrouw Waajen zojuist vertelde over dat de Gedeputeerde lef toont door de initiatieven van onderop te laten komen, daar geen regie te willen nemen. En dat wij op voorhand geen duidelijkere kaders stellen. Mijn vraag was dan: waarom eigenlijk niet? Waarom wilt u daar niet wat meer aan de voorkant kaders stellen, zodat wij aan de achterkant meer ... Want vorige keer was er die discussie ook. Zodat u aan de achterkant meer kunt controleren hoe de leefbaarheid vooruit gegaan is. Want dat is uiteindelijk toch het doel van het Leefbaarheidsfonds. Dus waarom wilt u niet meer controleren? Want ik hoor u ook heel vaak zeggen: kaders stellen, en controleren. Dat vindt u heel belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Jazeker, kaders stellen en controleren. Maar ook loslaten als het over kleinere initiatieven gaat en kleinere fondsen gaat. Want je kunt ook iets kapotreguleren. En volgens mij hebben we op dit moment een heel grote kloof in de samenleving tussen de overheid en de burgers, omdat je voor het kleinste dingetje ik weet niet hoeveel formulieren moet invullen, en het gewoon niet meer geregeld krijgt. En dat je bij voorbaat al denkt: laat maar zitten. Dus wij pleiten ervoor dat je juist de kracht van de samenleving, de gemeenschap, de kleinere gemeenschappen, dat die daar precies weten wat wel nodig is. En daar willen we ook eens ruimte aan bieden, en kijken wat dat dan doet. En er komen zeker wel criteria en het wordt getoetst. Alleen zetten we dat buitenshuis. We maken iemand anders ... Ja, ik kijk naar de Gedeputeerde of ik dat goed begrepen heb, eerlijk gezegd. Maar zo hebben wij het geïnterpreteerd. Dus je moet van onderop wel iets kunnen laten ontstaan, daar de energie gebruiken, het niet kapot drukken. Maar natuurlijk wel laten aangeven: waar hebben we het dan over. En dat moet zeker getoetst worden. Alleen doen we dat dan niet meer hier vanuit dit huis, en is bedacht – volgens mij staat Jantje Beton als voorbeeld genoemd in het stuk – om daar een andere club eens even op te laten toetsen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. Dat kan ik volledig volgen, daar ben ik het eigenlijk helemaal mee eens. Dat we zeggen: we laten van onderop die initiatieven komen. Helemaal goed, want in iedere dorpskern, wijk weten ze het beste waar ze behoefte aan hebben. Maar vindt u het niet veel fijner om op voorhand te zeggen: kijk, dat Leefbaarheidsfonds is zo breed – want er worden zo veel aspecten van leefbaarheid genoemd – vindt u het niet veel fijner om dan te zeggen: we kiezen er twee of drie delen uit, en gaan dan op basis daarvan zeggen: kijk, daar moeten die initiatieven op gericht zijn. Omdat we dan zelf op voorhand al meer omlijndere kaders meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee, dat vinden wij juist niet fijn, omdat ieder dorp en iedere kern een ander klein probleem kan hebben, op dat moment. En omdat je daar juist ruimte aan wilt geven. Je wilt mensen de samenleving zelf laten sturen, op: wat is er hier nou echt nodig in het dorp. En als wij hier van bovenaf gaan bepalen: ja, maar het moet wel in dat en dat raampje en dat kadertje passen, dan maken wij het weer zo klein. En ik zou verder nog willen zeggen: ieder mens deugt. Volgens mij zitten we ook in een transitie dat we weer moeten leren, zeker die lokale samenleving, om daar wat vertrouwen neer te leggen. Tenminste, vanuit onze fractie zou ik het heel fijn vinden om dat te kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens. En dan sluiten we dit af.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, het zit hem ook niet in het vertrouwen. Dat is er ook volledig. Het gaat eigenlijk mij vooral om: als ik denk aan die initiatieven, dan heb ik misschien ook andere voorbeelden in mijn hoofd dan dat u in uw hoofd heeft. En het is net als wat u zegt: heb ik dit eigenlijk wel helder? En dan straks als wij de eerste monitoringsrapportage hebben, dan zegt u misschien: ja maar wacht eens even, dat zijn niet de initiatieven die ik in mijn hoofd had. En dan denk ik misschien: o ja, dat waren de initiatieven die ik wel in mijn hoofd had. Dus daar ben ik een beetje naar onderzoek, van hoe u dan ... En misschien dat de Gedeputeerde daar dan straks verder op kan antwoord geven. Maar wilt u dan niet in dat kader wat meer sturen?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Wij willen juist op dat niveau het eens laten gebeuren, en het initiatief echt uit de samenleving laten komen. Dus nee, wij willen daar niet sturen. Als we het hebben over die grotere projecten, boven de € 20.000 en als we het hebben over die projecten die zelfs tot € 2 miljoen kunnen gaan. Nou mevrouw Mertens, dan heeft u mij aan uw zijde. Dat vinden we een heel ander verhaal. Maar lokaal moet je mensen ook de ruimte geven om dit eens te proberen. En wellicht gaan wij hier na een jaar, als we dat wat losser hebben durven laten, elkaar aankijken en zeggen: mwah, is toch niet zo'n geslaagd initiatief. Dat gaan we zien. Maar wij juichen die ruimte toe, van onderop.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, om daar toch nog een kleine aanvullende vraag op te stellen. Want ik hoorde het CDA ook aangeven: nu bij elk initiatief. Moet een initiatiefnemer dan weer een vergunning aanvragen? Er komt weer van alles bij kijken. Maar dat is juist waar D66 zich zorgen om maakt bij dit Leefbaarheidsfonds. Want een initiatiefnemer wordt geacht om goed te onderbouwen waarom ze een bepaald initiatief willen nemen, afspraken te maken met de gemeente over wie wat en wanneer, zorg te dragen voor het organiseren van draagvlak, bijdragen aan de uitvoering, langdurige betrokkenheid en inspanning voor het initiatief nemen. En daar bovenop komt nog die rapportageverplichting. Dus ik vond het juist dus een waslijst aan regeldruk, die bij de initiatiefnemers komt te liggen. En daar maak ik me heel veel zorgen om. En ik denk dat als we juist op de voorkant meer zouden sorteren, van: dit soort initiatieven ondersteunen we sowieso, dat je dan al een heel groot gedeelte van die standaard regeldruk weg kan nemen. En dan eventueel nog een klein subpotje open zou kunnen laten voor initiatieven die wel helemaal de vrije loop laten, maar die dan ook gelijk veel meer van de initiatiefnemers vragen. En gezien het CDA dus ook die regeldruk eigenlijk bij de initiatiefnemers benoemde vraag ik me af hoe het CDA daarnaar kijkt.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, ik hoor dadelijk graag de beantwoording van de Gedeputeerde hoe het College dit ziet. Ik denk, maar ik realiseer me ook dat ik nu even antwoord op mijn ervaring als acht jaar wethouder, dat het wel goed is om enigszins aan te geven ... Je wilt wel dat de gemeente het steunt. En je wilt natuurlijk ook als er een vergunning nodig is, dat het vergund wordt. Dus de criteria die er nu liggen vinden wij nog heel erg logisch. Maar we willen daar niet nog een zwaarder kader boven gaan hangen. Maar goed, laten we de beantwoording ook even afwachten. Het is wel mooi om er zo even over te kunnen sparren.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ik heb even een vraag aan mevrouw Waajen. Is mevrouw Waajen het met ons eens dat de manier waarop je moet omgaan met initiatieven, en wat je verlangt voor onderbouwing en de manier waarop je eventueel vergunningen verleent, ook afhangt van de zwaarte van het initiatief en de categorie? Die drie categorieën die hier genoemd worden. Ik denk dat het

nog een wereld van verschil zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dat zijn we met u eens.

De voorzitter: Dan, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Dat wordt na het vorige debatje even lastig. In onze fractie was er wel de vraag of het niet erg lastig zou zijn dat je pas na toekenning van de vergunning overgaat tot betaling. Zorgt dat niet tot veel problemen bij vrijwilligers, die graag iets willen? En eigenlijk afhankelijk zijn van: krijgen we het ook betaald? En als wij dan gaan zeggen: ja je krijgt het betaald, maar als je het vergund hebt. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar? En haal je niet de energie al uit het initiatief door dat aan de voorkant te stellen? Dus misschien is er ook een creatieve oplossing voor. Dan eventjes over de brief van het consortium, ondertekend door mijnheer Berden en mijnheer Van Heijster, en zojuist toegelicht door mijnheer Mares. Ja, het pleidooi van het belang van levendige kernen, winkels, wonen, horeca en de relatie met leefbaarheid, daar hoeft u ons niet van te overtuigen. Dat zien wij. En voor het CDA is het ook heel erg duidelijk welke rol ondernemers, zeker ook in die kleinere kernen, nemen in brede welvaart en in leefbaarheid. Het zijn inderdaad ook de sponsors van hartstikke leuke activiteiten op dat niveau. Dus als het ondernemers slecht gaat, dan gaat het vaak een dorp ook slecht, of de kern of de wijk. Maar wij wachten ook de antwoorden van de Gedeputeerde af. Want als ik die zeven vragen nu ga herhalen, ben ik te veel tijd kwijt. En de vragen zijn helder gesteld. Dus wij wachten dat af. Wonen, het stuk wonen in het Beleidskader. U blijft één doelgroep in het bijzonder noemen bij het moeilijk vinden van een passende woning, en dat zijn de ouderen. Natuurlijk vinden wij bij het CDA de ouderen ook heel erg belangrijk. En het kan ook helpen in de doorstroming als je ouderen helpt aan een woning. Maar ik wil toch nóg een keer vanuit CDA-motie ook aandacht voor de economie benadrukken dat het vinden van een woning voor jongeren cruciaal is voor een goed vestigingsklimaat. Als wij jongeren niet kunnen binden en boeien en laten blijven wonen in onze regio, dan komen heel veel bedrijven in hun arbeidsmarktvraagstuk nog verder in de problemen. Dus wij vroegen hier in de sonderende bespreking al aandacht voor, en dat doen wij nu weer. Het 'straatje erbij', daar zijn wij als CDA natuurlijk heel erg blij mee dat het er nadrukkelijk in staat. We vinden de vragen van de overige fracties ook wel terecht. Want hoe groot of hoe klein moet dat dan zijn. Maar dan sluit ik aan bij het pleidooi wat ik zojuist hield: laat dat ook van onderop kijken, wat is er in een wijk of in een kern nog aan veerkracht. En wat vinden mensen zelf logisch die daar wonen. En vaak tref je in een kleinere kern toch aan dat mensen een straatje erbij, letterlijk een straatje erbij echt nog wel vinden kunnen. Dus wij vragen de Gedeputeerde om daar vooral de optimale ruimte in te zoeken. Laat ik het daar voor nu bij houden.

De voorzitter: Mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, ik heb áán aanvullende vraag over dat laatste punt. Omdat in het kader, onder het kopje 'Een straatje erbij' wordt gesproken over: bouwen aan stads- en dorpsranden. En bouwen aan een stadsrand – en daar komt denk ik ook een beetje mijn zorg vandaan – is ... Als ik hier bijvoorbeeld kijk in Maastricht, als daar het project van het Tregaterrein onder valt, is dat een heel nieuwe woonwijk, bij wijze van spreken. Je kunt natuurlijk zeker aan de randen van steden verder uitbreiden. Dus

ziet u dan inderdaad van: dat gaat echt over kleine kernen? Maar u heeft dus ook wel het beeld, van: dat gaat in principe over kleine projecten? Of begrijp ik dat verkeerd?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Nee, dat is juist: wat is er nodig. Kijk, in de ideale wereld zou ik zeggen: laten we vooral herstructureren op de plekken waar dat kan. Dat we niet extra ruimte hoeven te gaan gebruiken voor de woningen. Maar dat is niet realistisch. Dat is tweeledig niet realistisch, omdat we veel meer woningen nodig hebben dan dat we ook in een herstructureringsstempo aankunnen, en herstructurering is gewoon vele, vele, vele malen duurder. En ik denk niet dat gemeenten of ontwikkelaars of woningcorporaties of wij als Provincie daar de benodigde middelen voor op tafel willen leggen. Dus het is een gezonde balans zoeken tussen wat er echt nodig is, wat je wel kunt in die herstructurering. En als het moet, ja dan is het ook wel een wijkje erbij, misschien bij een grote stad.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja voorzitter, dank u wel. Hoor ik u dan pleiten dat het CDA dan pleit voor de makkelijkste oplossing?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee, het CDA pleit voor de meest haalbare oplossing. En nogmaals, als hier nu in één keer ... Als we een gat graven en we vinden een enorme schatkist, dan zou er voor het CDA heel veel geld mogen naar herstructurering en inbreiding ten opzichte van uitbreiding. Maar ik heb u aangegeven dat we dat volgens mij vandaag niet vinden. En dat we zoeken naar realistische oplossingen, binnen het totale wensenpakket van iedereen. Want we willen allemaal natuur, we willen allemaal windmolens, en we willen allemaal ... Ja 'allemaal' - sorry hè, voordat we daar weer een hele discussie over krijgen. Maar we woekeren met de ruimte.

De voorzitter: Die discussie gaan we nu niet voeren.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee. We woekeren met de ruimte. En daarin moet je kijken hoe je toch zo veel mogelijk woningen, ook kwalitatief de juiste woningen kunt toevoegen.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Dus ik hoor u zeggen dat u wilt kiezen voor het meest haalbare. Maar als dan blijkt dat omdat de ruimte schaars is, en voor BBB is dat het meest kostbare ... Dus als het meest haalbare bijvoorbeeld woningen in het buitengebied of in een natuurplaats is, dan moet dat maar de oplossing zijn?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Wij zullen moeten zorgen dat mensen kunnen wonen, want anders

breekt in Nederland nog verder de pleuris uit. Daar zullen we praktische ... Ja de pers is weg, dus dat kan ik zeggen. Daar zullen we praktische oplossingen ...

De voorzitter: De livestream loopt hoor, mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Daar zullen we praktische oplossingen voor moeten vinden. En natuurlijk zou het prachtig zijn als wij niet meer in het buitengebied hoeven toe te voegen. De vraag is of we ons dat kunnen permitteren, gezien alle andere opgaven die we ook hebben.

De voorzitter: Ik zag net nog een vinger. Of heb ik dat verkeerd gezien? Zo niet, dan was mevrouw Waajen klaar met haar bijdrage. Dan ga ik naar de BBB, de heer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja voorzitter, dank u wel. Leefbaarheid is de rode draad van het coalitieakkoord, en dus wat ook aan de basis ligt van de acht beleidskaders. Afgelopen januari mocht ik als eerste aftrappen met de sonderende behandeling van alle beleidskaders. En nu sluiten we de oordeelsvormende besprekingen af. Wederom met hetzelfde Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. De vorige keer gaf ik aan dat er in de inleiding niet gesproken werd over dorpen, maar over platteland. Dit is natuurlijk juist, want behalve de dorpen en steden moet natuurlijk ook de leefbaarheid op het platteland als geheel op orde blijven. Wel is het jammer dat er in de inleiding goed wordt begonnen over het platteland – het wordt namelijk drie keer genoemd – maar verder in het hele beleidskader wordt het maar één keer genoemd, in de vorm van: plattelandskernen. Dan het Leefbaarheidsfonds. BBB ziet als het gaat om de leefbaarheid de kracht van de kleinschaligheid. In de plattelandskernen dragen bijvoorbeeld gemeenschapshuizen bij aan deze leefbaarheid. Deze zijn vaak de spil in een dorp, en bij uitstek de plekken waar diverse leefbaarheidsbelangen bij elkaar komen. Zeker gezien op veel locaties het voorzieningenniveau daalt. Door middel van het Leefbaarheidsfonds kunnen deze gemeenschapshuizen, of buurt-, wijk- of dorpscentra of hoe het ook wordt genoemd, op het middelste schaalniveau initiatieven voordragen. Bijvoorbeeld, zoals wij het zouden noemen: BB Buurtkeukens of Inboeringscursussen. Echter mis ik in dit beleidskader nu bij dit middelste schaalniveau dat stichtingen, verenigingen en gemeenschappen geen cofinanciering meer kan plaatsvinden in natura. En mijn vraag is dan ook: waarom is dit geschrapt? Ook wordt bij het Leefbaarheidsfonds in de Doelenboom gesproken over wijken. En wat ons betreft mag hier komen te staan: wijken en ook dorpskernen. Dan over het straatje erbij uit de Limburgse Aanpak Bebouwde Omgeving. In het beleidskader staat nu ook geschreven dat er op korte termijn wordt geïnventariseerd welke uitbreidingsbehoefte er is aan de dorps- en stadsranden. Wanneer kunnen we hier de uitkomsten van verwachten? Wat is het tijdspad en wanneer is bekend wat waar dus precies wordt gepland? Wordt er bij deze straatjes erbij aan de dorps- en stadsranden rekening gehouden met de bestaande bewoners en bedrijvigheid en wordt er rekening gehouden met de lokale behoefte in de desbetreffende wijk of kern, bijvoorbeeld, zoals ik net het CDA ook hoorde zeggen, voor betaalbare huizen voor de jeugd? Op de lange termijn wordt er geïnventariseerd wat de behoeften en randvoorwaarden zijn voor een, ik citeer, eventuele aanpassing van het huidige beleid voor bestaande en toekomstige uitbreidingsbehoeften. Mijn vraag is: wat wordt hier eigenlijk precies bedoeld met deze aanpassingen, omdat het nu al specifiek wordt benoemd? Dan nog even over de 3.000 woningen die zijn toegevoegd aan de 26.150 woningen voor 2030 en eigenlijk ook voor de overige 17.000 woningen die als ambitie zijn toegevoegd voor 2040. In de inleidende brief wordt nu besproken dat er in eerste instantie wordt gekeken naar de zes IC-stations en het straatje erbij aan de dorps- en stadsranden. Waar wordt er dan nog meer

naar gekeken, dat er nu wordt gesproken over 'in eerste instantie'? Volgens mij bestaat de LABO namelijk maar uit drie categorieën, namelijk de IC-stations, dus op vijftien minuten loopstations, het straatje erbij, maar de prioriteit ligt ten eerste binnenstedelijk, zoals de vorige keer bij de sonderende bespreking werd geantwoord. Mijn vraag is dan hierbij: moeten we hier dan niet toe naar bijvoorbeeld een soort van zonneladder voor de woningbouw? Dus eerst kijken binnen bestaand gebied naar beide voorzieningen en daarna pas naar de dorps- en stadsranden? Dan hebben we het nog het derde puntje, de herstructurerings- en leefbaarheidsopgave in de bestaande voorraad. Hier worden als het goed is ook de leegstaande panden in bijvoorbeeld de aanloopstraten van winkelcentra mee omgebouwd, zoals ik de inspreker net hoorde zeggen, maar wordt hierbij ook gekeken naar potentiële leegstand in het buitengebied? Dit bijvoorbeeld in verband met het toekomstperspectief en vergunningen naar aanleiding van de opkoopregeling voor de boeren? Moeten we niet in het kader van een vitaal platteland in plaats van alleen het straatje erbij ook denken aan bijvoorbeeld een boerenerfje erbij, waarbij leegstaande bebouwing wordt vervangen of omgebouwd naar woonruimte en daarmee de leefbaarheid op het platteland tevens wordt verbeterd? Voorzitter, tot slot nog even over het hoofdstuk financiën. Ik mis hier nu dat de provinciale woongelden alleen worden ingezet voor de ondersteuning aan gemeenten en niet voor het wegwerken van onrendabele toppen in de ver-, her- en nieuwbouw van woningen. Dit is geschrapt, maar is dit nog steeds van toepassing? Tot zover.

De voorzitter: Dank je wel, mijnheer De Loijer. Dan ga ik naar de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Een hechte Limburgse samenleving met voor iedereen een prettig thuis is waar we met dit kader verder aan gaan werken. Een aantal zaken komen positief terug in dit kader, maar ook een aantal dingen nog te weinig naar onze mening. Zorgbuurthuizen. Het zal u niet verbazen dat ik dat blijf aanhalen tot we daar genoeg zekerheid over hebben. De motie is vorig jaar unaniem aangenomen, maar er is nog altijd geen expliciet voornemen om als Provincie te sturen op dat we er meer van gaan terugzien in bijvoorbeeld de regionale woonzorgvisies. Kan de Gedeputeerde wel toezeggen dat die inspanning wel gedaan gaat worden en kan hij aangeven wanneer en hoe we daarover geïnformeerd gaan worden? Een andere vraag die we hebben is: komt er vanuit het Rijk nu één urgentieverordening voor huisvesting van kwetsbare doelgroepen? Ik meen dat ergens gelezen te hebben, maar ik weet dat niet zeker. Als dat niet zo is, kunnen wij als Provincie daar dan in gaan voorzien of ondersteunen, zodat die van de grond komt? In Friesland kan GS daar een voorbeeld van ophalen. Dat scheelt een heleboel verschillen van aanpak in onze provincie. Over urgentie en hoge nood gesproken, voorzitter. Wat ik me ook afvraag is welke aanscherping in ruimtelijke regelgeving de Gedeputeerde in gedachten heeft om segregatie van onze woonwijken tegen te gaan en een stapeling van allerlei sociaaleconomische problemen tegen te gaan of op te lossen waar we die al ervaren. Dat lees ik ook niet expliciet in het kader terug, maar daar zullen we wel iets mee moeten. Last hebben we ook door een achterblijvende transformatie van kantoor- en winkelpanden. Als daar niet geholpen wordt of gewezen wordt op verantwoordelijkheid, dan neemt de verloedering van al dat vastgoed alleen maar toe. Hoe gaan we de gemeente daar ook op aanspreken, op hun aanpak daarvan? Lagere huren zodat men wel durft te ondernemen in deze tijden of een actievere wijziging van bestemmingen zijn simpele oplossingen, maar daar moet men dan wel voor durven kiezen lokaal. Hoe helpen wij hen daarbij? Dan de Woondeal Plus. Die is al heel vaak aangehaald.

De voorzitter: Momentje. Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, meer een verduidelijkende vraag met betrekking ook tot het omkatten van kantoorpanden en dergelijke. In hoeverre zou de Provincie dat kunnen doen? Het zijn heel veel Rijksregels bijvoorbeeld. Het moet minimaal categorie C hebben, anders mag het niet meer gebruikt worden als kantoorpand et cetera, et cetera. Ontzettend veel geld moet ertegenaan, waardoor je hogere huren moet vragen, om het zo maar te noemen. In hoeverre ziet de SP een rol voor de Provincie daarin?

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, ik denk dat we daar geen rol in hebben – dat hebben we net ook al gehoord – als het gaat om zelf fysiek transformeren of ombouwen, maar we zien ook een heleboel gemeenten waarbij bijvoorbeeld winkelcentra heel veel leegstaande winkelpanden hebben of waar aan de randen van kernen van centrumgebieden bijvoorbeeld lege kantoorpanden staan, waar jaren niks mee gebeurt; ja, dat werkt allerlei onveiligheid en verloedering van het vastgoed ook in de hand. Ik denk dat wij wel een rol op ons kunnen nemen om gemeenten actief te enthousiasmeren om die vastgoedeigenaren daar wat mee te laten doen. Dat kan op heel veel manieren. De eigen gemeentelijke verordeningen kunnen ze ook aanpassen hoe het gemeenten uitkomt. Wat we in dit huis heel veel proberen is veel met subsidies of niet-financiële hulpmiddelen daar een wortel voor te houden, maar ik denk dat ... Ja, we zien deze problematiek al een aantal decennia steeds maar erger worden. Ik denk dat je op een gegeven moment ook als Provincie de gemeenten moet ondersteunen door een effectieve stok te creëren daarvoor, als wortels niet genoeg blijken te helpen.

De heer Roso (JA21): Een vervolgvraag als het mag, voorzitter.

De voorzitter: Ja.

De heer Roso (JA21): We zien natuurlijk dat gemeenten over hun eigen detailhandelsomgeving gaan en dergelijke, en stadsomgeving. Wat mij betreft zou het daar vooral heel erg moeten liggen en is de stok, die jullie noemen, die vanuit de Provincie nodig zou zijn; volgens mij ligt dat puur en alleen eigenlijk bij de gemeenten en moeten we gemeenten eigenlijk geen stok geven, maar vooral stimuleren om hun eigen werk te doen.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, ik wachtte netjes op mijn buurt, voorzitter. Nee, dat is eigenlijk precies ook de strekking van wat ik net zei. Die wortels hebben we eigenlijk al genoeg in ons arsenaal. Ik denk dat de gemeenten die ook al genoeg in het arsenaal hebben, maar gemeenten durven vaak weinig op hun strepen te gaan staan als het aankomt op de aanpak van langdurige leegstand. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld in een verordening ook opnemen dat als een winkelpand langer dan een jaar leeg staat bijvoorbeeld, je dan een geldbedrag als maandelijkse of jaarlijkse boete in de verordening opneemt, om hen maar te bewegen de huren te verlagen, het pand van de hand te doen, zodat er in ieder geval iets mee gebeurt. Stilstand is achteruitgang, heb ik altijd geleerd. Ik probeer gemeenten te helpen door de Provincie te laten aansluiten bij het zoeken naar een idee daarvoor.

De voorzitter: Oké. Gaat u verder.

De heer Wolters Gregório (SP): De Woondeal Plus, daar was ik gebleven. In de infosessie hoorden we dat de opbrengst niet 26.500 netto gaat zijn plus of minus 3000, maar dat er ook 10.000 sloop en nieuwbouw in dat getal zit. Mijn vraag is: op welke manier kunt u onze gemeenten en corporaties ondersteunen en aanmoedigen om naast nieuwbouw toch echt meer in te gaan zetten op verbetering van die bestaande bouw? Dan hoeven Limburgers ook niet weg uit hun gemeenschap en kunnen we meer aandacht geven aan de straatjes erbij, waar ze echt nodig zijn. Niet voor de lucky few. Kaarten wij dit ook bij het Rijk aan, om bijvoorbeeld extra financiering voor onze gemeenten en corporaties los te krijgen om dat wel mogelijk te maken? We hebben net al gehoord: financiering is wat dat betreft vaak waarom ervoor wordt gekozen om te gaan slopen en nieuw te bouwen. We kennen genoeg voorbeelden uit onze omgeving waar dat heel veel gezinnen of huishoudens gewoon echt raakt in hun leven. Dan bovenop die 26.500 woningen uit de Woondeal hebben wij een extra ambitie gezet van ongeveer 20.000 woningen. Nu is mijn vraag of we die niet concreet kunnen bestemmen voor bepaalde arbeidssectoren waar we een tekort aan arbeiders hebben, zoals leraren, agenten of zorgpersoneel bijvoorbeeld? Dit helpt hen met hun bestaanszekerheid en geeft in Limburg voor hen een aantrekkelijker vestigingsklimaat. In Amsterdam is dit al de praktijk. Daarom is mijn vraag of wij dit kunnen en zo ja, waarom de Gedeputeerde die kans wel of niet wil pakken, eventueel met zijn collega Economie. Kortom, voorzitter, grip op echte verbetering van de leefbaarheid in onze provincie door woningen die we al hebben kwalitatief te verbeteren en een groot aantal nieuwe huizen te bouwen. Een bereikbaar thuis voor elke leeftijd en elk inkomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Dan geef ik het woord aan mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een paar vragen naar aanleiding van het kader zoals het nu voorligt en die borduren ook wel wat voort op de discussie die we bij de sonderende bespreking hadden. Dat gaat in eerste instantie over het Leefbaarheidsfonds. Ik had de vorige keer de suggestie gedaan om te focussen op een aantal onderdelen van de definitie van leefbaarheid, om op die manier meer sturing te kunnen geven, om meer te kunnen kaderen, maar achteraf beter te kunnen controleren om te bezien of wij vinden dat de leefbaarheid erop vooruit is gegaan, de discussie die ik net met mevrouw Waajen had. Met die suggestie is niets gedaan. Dat vind ik jammer. Zoals gezegd: controleren is dan achteraf volgens ons moeilijker. Ik ben even aan het kijken welk stuk ik ga overslaan. Sorry. Anders is het een herhaling en dat vind ik niet leuk. Daarom nogmaals de oproep: concretiseer die aspecten van de leefbaarheid, waaraan het Leefbaarheidsfonds moet bijdragen. Dan wat betreft ...

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Kunt u dan zelf de items noemen die u dan van belang vindt? Stel dat er iets mee gebeurt en het zijn net die andere, dan bent u nog niet geholpen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel. Nee, goede vraag. Ik had de vorige keer volgens mij gezegd: focus dan bijvoorbeeld op enerzijds groen ... We hebben als Provincie een taak om te zorgen voor het groen in onze provincie. Focus daarop, op die component van leefbaarheid. We weten allemaal

dat meer groen in de straten en in de buurt zorgt voor meer welzijn. En zorg daarnaast ook voor veiligheid bijvoorbeeld, ga daar meer op focussen in de wijken en in de buurten. Dat zijn de twee thema's waar ik dan bijvoorbeeld aandacht voor zou willen vragen, omdat we dan daar ook wat meer aansluiting bij onze eigen kaders hebben.

De voorzitter: Oké. Gaat u door.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Wat betreft wonen: het straatje erbij, dat had ik de vorige keer ook gezegd, daar is GroenLinks geen voorstander van, om aan de rand van de dorpen bij te bouwen. Hoe het nu wordt voorgesteld is ook totaal niet concreet. Ik weet niet wat dat betekent. Voorgangers hebben het ook al gezegd: het is niet duidelijk wat het straatje erbij nu echt betekent. Ik weet ook niet eigenlijk of onze fractie hiermee kan instemmen. Als wij instemmen met dit kader, betekent het ook dat wij zeggen van 'ja, dan zijn we content met het straatje erbij', terwijl we eigenlijk zeggen "we willen niet bouwen aan de randen van de dorpen". Dus kunt u aangeven ... Hij moet wel eerst zijn microfoon uitdoen, want anders dan ... Of de vraag stellen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken, u wilde interrumpen?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ik was me aan het focussen op de voorzitter, maar ik hoor nu ook weer mevrouw Mertens. Ik probeer even te kijken ... Ik wil een vraag stellen.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, maar omdat u uw microfoon had aangezet.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, klopt, om een vraag te stellen. Nou zou ik nog bijna vergeten waar de vraag over ging. Ik zat me dat net te bedenken, ook gedurende de discussie hier. Het straatje erbij, volgens mij is dat een ongoing proces eigenlijk. Hier en daar zie je straatjes er nu al bij komen. Maar u bent eigenlijk bang dat we een straat in het bos of in het buitengebied gaan bouwen met woningen. Dat is eigenlijk wat u wilt zeggen. Klopt dat?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, de discussie was er zojuist ook al tussen enerzijds de SP en anderzijds het CDA, meen ik, over het inbreiden ... Nee, dat was niet het CDA. Het CDA en de BBB. Sorry. Ja. Van: ja, waar willen we dan graag dat er bijgebouwd wordt? Het CDA zei: 'ja, als ik hier nu een pot met geld zou hebben, dan zou ik zeggen: ga dan herstructureren en ga kijken hoe we die woningbouwopgave op die manier kunnen vormgeven in plaats van dat wij ruimte in beslag gaan nemen, ruimte die we ook op een andere manier kunnen gebruiken.' Dan is het natuurlijk nog de vraag ... Dat is de vraag die ik mij stel: kost het dan inderdaad zoveel meer om te gaan herstructureren dan het straatje erbij te bouwen? Dat heb ik zelf eerlijk gezegd niet helder. Maar om op uw vraag te antwoorden: ja, we moeten ons groene gebied koesteren, dus die randen van die dorpen, waar dat groen zit, moeten we koesteren. Daar moeten we kijken ... We moeten prioriteren. We moeten zeggen: eerst inbreiden, eerst proberen te herstructureren en dan inderdaad dat straatje erbij. Daar heb ik dan wel bepaalde vragen bij en een aantal voorwaarden voor.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken nog.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Ja, ik volg u ten dele ook wel. Ik denk ook dat het hier gaat om evenwichtskunstenarij. Ik neem aan dat de fractie van GroenLinks ook vindt dat het verdichten nabij die verstedelijkte locaties bovengrenzen kent. Ook daar wilt u vast niet al het groen weg hebben. Dat houdt automatisch in dat als je iedereen van een woning wilt voorzien, dat je ook aan die randen van die wijken of kernen iets zal moeten doen. Bent u het ook met me eens dat je daar brownfield bijvoorbeeld voor zou kunnen gebruiken. Die heb je hier en daar wel.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dat is inderdaad ... Dat is een goede vraag. Daar kan ik eerlijk gezegd niet zo snel op antwoorden, want daar ben ik zelf niet zo goed in thuis. Voor het antwoord op die vraag zou ik een voorbehoud willen maken.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, heel kort, om even iets te verduidelijken. Als we het hebben over herstructurering, inbreiding versus uitbreiding, heb ik ook gezegd: mijn voorkeur zou daar ook naar uitgaan, maar dat is vele malen duurder. Dan denk ik ook dat als we die pot met geld hier hadden staan en we zouden die nu vinden, dat je dan nog heel erg goed na moet denken hoe je strategisch, ook als Provincie of als gemeenten, omgaat met die pot met geld. Als je nu in de krant gaat zetten dat je alleen nog maar gaat inbreiden, wat dacht u dan dat er gebeurt, speculatief, met een aantal panden en gronden binnenstedelijk? Dus je moet er gewoon goed over nadenken. Dat is een pittig gesprek, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Mertens, wilt u nog reageren of gaat u door met uw betoog?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, beide. Ik hoor het mijn collega naast me zeggen. Andersom geldt dat ook. Ja, klopt. Voorzitter, mijn vragen zijn: wat betekent het straatje erbij? Ik wil dat graag concreet hebben in dat stuk. Voordat wij kunnen ... Wat ik begrepen heb is: als we met het straatje erbij zouden instemmen, dan moet dat nog geconcretiseerd worden in de verordening en dan moeten die voorwaarden die wij hier stellen in de verordening landen. Ik denk dan: ja, dan moeten onze voorwaarden hier in dit kader wel duidelijk zijn. Om hoeveel huizen gaat het? Hoelang moet die straat zijn? Wat voor huizen moeten dat zijn? Gaat dat een mix zijn? Wat is het beeld wat dat straatje erbij betekent? Collega Schuuring noemde het ook al: bodem en water sturend. Alsjeblieft, laat dat leidend zijn in deze hele opgave. Ik was vorige week niet bij de infosessie over de Woondeal, dus het spijt me als ik een vraag stel die eventueel voor de hand liggend daar beantwoord is, maar ik stel hem toch. Het gaat over de betaalbaarheid van woningen, voor GroenLinks een belangrijk punt. Het is voor mij niet heel duidelijk hoeveel sociale huur wij willen realiseren met de Woondeal. Misschien dat u dat kunt beantwoorden. Ik hoor 30% zeggen. 30%. De vraag is dus beantwoord. Ja, dank u wel. Tot slot nog de oproep van de heer Nijskens over het ecodorp. Ik ben ook heel erg benieuwd naar de beantwoording van die vraag. Ik wil die vraag graag ondersteunen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Dit keer begin ik met complimenten over dit beleidskader. Goed om te zien dat er nu een alinea is toegevoegd over de woonopgave. Expliciet staat nu benoemd te zullen onderzoeken welke mogelijkheden er binnen bestaande woonkernen liggen voor het realiseren van de doelen van de Woondeal. Al die nodige woningen bijbouwen is om verschillende redenen al een bijna onmogelijke opgave. Het aanpassen van bestaande bebouwing en het mogelijk maken van alternatieve vormen van samen leven is een mooie provinciale opgave. Dat straatje erbij is voor de Partij voor de Dieren een zeer heikel punt. Dat willen wij heel graag voorkomen. Ik zou daarom heel graag willen aansluiten bij de vragen die mijn collega van GroenLinks net heeft gesteld, want wij zitten daar op dezelfde manier in. Wat ons prikkelt in het stuk is meervoudig ruimtegebruik. Dat zou je kunnen interpreteren als: een rijtje bomen naast een flat is ook natuur en dit bos kan ook als horeca dienen als we er een festival willen geven. Daar zijn wij als Partij voor de Dieren natuurlijk niet voor. Wanneer je toekomstwaarde wilt bevorderen van je leefomgeving, en het College geeft in dit beleidskader aan dat het dat wil, dan moet je in ieder geval je natuur niet meervoudig gebruiken. Wil de Gedeputeerde toevoegen dat natuur uitgesloten wordt van meervoudig ruimtegebruik? Dan ...

De voorzitter: Momentje, mevrouw Boven. Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, ik heb hier heel even een vraag over. Ik kan het punt heel erg goed volgen als het inderdaad gaat om kwetsbare natuurgebieden bijvoorbeeld, waar bepaalde rust noodzakelijk is. Maar wij hebben natuurlijk expliciet ook afgesproken dat bijvoorbeeld stadsnatuur ook een onderdeel moet worden van het beleid, dat ook een gedeelte van de bossenstrategie in bebouwd gebied moet landen bijvoorbeeld. Daar zien wij wel ook kansen ... Dan niet misschien voor de kwetsbare natuur, maar wel voor het positieve effect dat inderdaad een groene omgeving op mensen en hun leefomgeving kan hebben. Hoe kijkt de Partij voor de Dieren daarnaar?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja. Ja, dank u wel. Het probleem zit hem in het woord “gebruik”, niet in het effect wat het heeft. Als je natuur ook voor allerlei andere doeleinden gebruikt, dan heeft het niet meer het beoogde doel waar u net aan refereert. Dan ... Nou, dat is weliswaar een natuurgebied, maar wij hebben hier een tijd geleden een discussie gehad over een wielerved in de natuur. Dat is niet bevorderlijk voor die natuur. Dat is inderdaad meervoudig gebruik. Dat zou ik graag willen voorkomen. Ja, dat ... Nou, dat was gewoon in de stad.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Boven, gaat u door.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ons water- en bodemsysteem staat onder druk. Gelukkig zijn voor het College water en bodem leidende principes.

De voorzitter: Momentje. Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, ik wil even terugpakken op het meervoudig gebruik van de natuur. Als je ziet wat we daaronder hebben geschaard, zouden dan bijvoorbeeld ook geen zonneweides meer geplaatst

mogen worden? Dat is mijn vraag aan de Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dat klopt. Dat valt daar dan onder, ja. Dus dat zouden wij niet willen.

De voorzitter: Momentje. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter. Ik snap het standpunt van de Partij voor de Dieren, maar dat is heel stellig. Er zijn legio regelingen waar het meervoudig gebruik een voorwaarde is, zelfs voor natuur, openstelling van natuurgebieden enzovoort, enzovoort, enzovoort. Natuurmonumenten berekent nu geloof ik ook € 50 als je daar een fotosessie wil houden, op zich ook wel heel bijzonder. Hoewel, als het gebied opengesteld is ... Dus Natuurmonumenten zegt: u bent niet welkom, tenzij u € 50 betaalt. U zegt dus: helemaal geen medegebruik. Er zijn natuurlijk tal van soorten natuurtypes die heel veel medegebruik gewoon toestaan. Maar u zegt gewoon 'niet'.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, ik denk dat eerlijk gezegd het wandelen in een natuurgebied ... Ik heb niet begrepen dat dat meervoudig ruimtegebruik is. Als dat wel zo is, dan heb ik dat niet bedoeld. Dat is één. Maar het andere ...

De voorzitter: Als we zo de hele middag doorgaan hebben we een hele lijst, maar dat was niet de bedoeling.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nee, maar als u het hebt over fotosessies; daar wordt nu geld voor gevraagd, omdat het inderdaad ten koste gaat van de natuur. Mensen vertrappen dingen. Dat is juist waar het wel over gaat, want dat is meervoudig gebruik, wat ten koste gaat van de natuur. Dat proberen we dan nu met een oplossing door er geld voor te vragen ... Maar in feite ... Wij willen dat niet en ik denk dat degene die er geld voor vraagt dat eigenlijk ook liever niet heeft.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, toch nog een aanvullende vraag hierop. Dan denk ik wel dat u bedoelt: festivals in parken proberen te voorkomen. Maar als ik dan bijvoorbeeld kijk naar het Julianapark in Venlo, waar dan Stereo Sunday wordt gehouden en de Zomerparkfeesten, dan denk ik dat het wel heel zonde zou zijn als we dat als Provincie tegen gaan houden, want juist ook dat soort evenementen draagt heel erg bij aan de leefbaarheid en het plezier ook met name van jongeren in steden, jong en oud over het algemeen. Maar dat soort dingen zouden we echt wel willen behouden. Maar ik denk dat het wel belangrijk is om met elkaar het gesprek te voeren over hoe we na afloop van zo'n festival kunnen zorgen dat die natuur weer zover mogelijk wordt teruggebracht tot de eerdere staat. Bent u ook bereid om dat pad in te slaan in plaats van het aan de voorkant te willen vermijden?

De voorzitter: Maar dat was een mening. Dat was geen vraag. Of u formuleert hem in de vorm van een vraag aan mevrouw Boven, of zij dat ook vindt. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, eerlijk gezegd, ik vind dat als je inderdaad een festival in een park houdt; dat gaat ten koste van de natuur op dat moment. Er is heel veel geluid. Dat kan op het verkeerde moment zijn. Dus nee. Ik denk dat je ... Ik ben het dus niet met u eens. Ik denk dat dat festival dan op een andere plek moet plaatsvinden.

De voorzitter: Mijnheer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Eerst even nog terugkomend op foto's maken in de natuur; dan geef ik mijnheer Nijskens groot gelijk. Als je als fotograaf met moderne apparatuur door de natuur loopt, dan hoeft je niet op bloemen te staan en dan hoeft je nergens de parken in te lopen. Je blijft netjes op de weg, want met de lenzen kan je hele mooie foto's maken. Dan over de festivals. Wilt u dan de festivals in de dorpen houden, waar de overlast voor de mensen veel groter is dan in de natuur?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik zit me even af te vragen of ik de eerste of de tweede vraag als eerste beantwoord. Nou...

De voorzitter: Kunnen we het rumoer een beetje dempen? Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik ben eerlijk gezegd de vraag nu kwijt. Mag ik vragen of die herhaald kan worden?

De voorzitter: Mijnheer Erkamp, kunt u de vraag herhalen?

De heer Erkamp (50PLUS): De eerste vraag of de tweede?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Allebei.

De heer Erkamp (50PLUS): Allebei. Nou ja, de eerste vraag ging over fotograferen. Die hebben moderne apparatuur. Die hebben grote lenzen. Die blijven op hun pad lopen. Die hoeven niet tussen de bloemen of tussen de struiken te kruipen. De tweede vraag is: wilt u dan de festivals die door de gemeente op speciale terreinen worden aangewezen in de dorpen houden, waar de mensen overlast hebben?

De voorzitter: Mevrouw Boven. Dan gaan we deze discussie afsluiten. We gaan het daar toch niet over eens worden. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja. Nou, eerst over die fotograferen. Ik geloof niet dat de fotograaf het probleem is, maar ik denk dat de twintig, dertig of veertig man die eromheen lopen om gefotografeerd te worden meer het probleem zullen zijn. Met betrekking tot: waar moet een festival dan

plaatsvinden? Eerlijk gezegd, volgens mij zijn daar allerlei andere regels voor, maar ik zou in elk geval ervoor willen blijven pleiten om het niet in de natuur te doen. Dan hoop ik dat ik nu verder kan gaan.

De voorzitter: U kunt nu verdergaan. Ja.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik begin gewoon met de zin die ik net heb gelezen toch maar even opnieuw te lezen, want anders is het een erg raar begin weer. Het gaat over ons water- en bodemsysteem. Wij zijn heel blij dat het College water en bodem als leidende principes beschouwt, want wij vinden dat als Partij voor de Dieren ook. We lazen dat er daarom een actieprogramma Agenda Bodem en Ondergrond 2024-2030 wordt opgezet. Met enige zorg kijken wij naar de oprichting van weer een actieprogramma. Dat heeft vooral te maken, die zorg, met dat een actieprogramma-agenda doet vermoeden dat er niet zo heel veel actie gevoerd gaat worden. Bodem en water zijn essentiële onderdelen bij alle ruimtelijke beslissingen in Limburg en wij hebben dan ook de hoop dat alle personen in de besluitketen over ruimtelijke vraagstukken voldoende doordrongen zijn van het gewicht van deze gigantische opgave. Schoon water dat ons bestaan niet in gevaar brengt. Een veilige en gezonde bodem, waar wij op kunnen bestaan. De vraag aan de Gedeputeerde is: hoe borgt het College dat water en bodem leidende principes zijn bij de ruimtelijke vraagstukken? Over het actieprogramma Bodem en Ondergrond heb ik ook nog een aantal vragen. Wat gaat dit actieprogramma doen? Hoe krijgt het vorm? Wat is de opgave van het actieprogramma en welke doelen moet het behalen? Hoe komen deze doelen terug in bijvoorbeeld de POVI? Daar had ik graag nog een toelichting op. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boven. Dan ga ik naar de heer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Ja, dank u wel. De balans tussen het beschermen en het benutten van de fysieke leefomgeving is een centraal thema in de Omgevingswet. Deze wet streeft naar minder regels, een samenhangende benadering van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snelle besluitvorming. Het doel is om een veilige en gezonde leefomgeving te bereiken en te behouden, terwijl ook de ruimte voor economische ontwikkelingen en het benutten van de omgeving ... Ik heb enkele voorbeelden daarvan. Het bevorderen van stikstofreductie, natuurherstel, klimaat, waterbeheer, specifieke Limburgse doelen, zoals leefbaarheid en landschappelijke kwaliteit. Het terugdringen van sociale achterstanden en het versterken van sociale cohesie. Het stimuleren van economische ontwikkelingen en innovatie. Het stimuleren van duurzame energievoorzieningen in het verbeteren van het leefmilieu. Het verbeteren van bereikbaarheid en leefbaarheid van steden en dorpen. Het toegankelijk maken van cultuur en erfgoed voor alle Limburgers. Het verbeteren van de infrastructuur en transportmogelijkheden om de provincie beter bereikbaar te maken. Tot zover.

De voorzitter: Dank je wel, mijnheer Erkamp. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Allereerst ook veel dank aan de spreker, die net weg is, voor zijn inbreng en dank voor alle aanpassingen die ook zijn gemaakt in het stuk in een poging om het Leefbaarheidsfonds te verduidelijken. D66 heeft echter nog weinig ...

De voorzitter: Mijnheer Erkamp, kunt u even de microfoon uitzetten?

De heer Erkamp (50PLUS): Sorry.

Mevrouw Wesseling (D66): D66 heeft nog altijd weinig vertrouwen in de effectiviteit van het Leefbaarheidsfonds. We zien zeker het nut in van het beoogde doel, maar we vragen ons af of dit de juiste weg daarnaartoe is. Dit fonds brengt het risico met zich mee dat inwoners teleurgesteld raken of dat onze middelen te snel overvraagd worden. We bespraken het net ook al: er wordt redelijk veel van initiatiefnemers verwacht. Ik zal niet nog eens de lijst opnoemen die ook in de stukken benoemd staat, maar D66 maakt zich wel zorgen om de enorme regeldruk die bij initiatieven van het Leefbaarheidsfonds komt kijken. Aan de ene kant is het belangrijk dat initiatieven goed worden opgepakt en dat we als Provincie ook in enige mate kunnen controleren wat er gedaan wordt. Anderzijds denken we dat te veel bureaucratie en regeldruk in de weg zouden kunnen staan. Volgens mij zou dit ook dus kunnen worden weggenomen als we als Provincie middels bepaalde potjes zouden gaan sturen op die initiatieven, waarvan we sowieso denken dat het goede plannen zijn. Neem bijvoorbeeld het vergroenen van de straten, het verminderen van hittestress of het investeren in waterbuffering. Dit zou bijvoorbeeld ook middels zogenaamde sponsstraten gerealiseerd kunnen worden. Dat soort initiatieven zijn wat D66 betreft top. Maar we verwachten dat hoe we het nu organiseren, via het Leefbaarheidsfonds, het voor de initiatiefnemers te veel moeite gaat kosten om het ook te realiseren. Tijdens de sonderende bespreking gaf de Gedeputeerde ook aan dat er wel degelijk nagedacht was over wat wel en niet kon binnen dat Leefbaarheidsfonds. Maar dat zien we nog niet heel erg in dit stuk terug. Er staan wat voorbeelden van wat wel zou kunnen en er staat in dat het fonds niet bedoeld is voor bijvoorbeeld het openhouden van scholen, waar we de vorige keer ook over hebben gesproken. Maar wat D66 betreft durven we als Provincie zelf echt die keuzes ook te maken in wat we belangrijk vinden. Daar kunnen we dan ook gerichtere subsidies voor openstellen. Bijvoorbeeld het bevorderen van ontmoetingsplekken, het vergroenen van de omgeving met sponsstraten. Op deze manier hoeft ook het wiel niet steeds opnieuw uitgevonden te worden en halen we veel regeldruk en onnodige kosten voor Provincie en gemeenten weg. Ik hoor graag hoe de ...

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, mijnheer Van den Beucken wilde een vraag stellen.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Ik heb een verhelderende vraag voor u. U uit uw twijfels over de effecten van het Leefbaarheidsfonds, met name ook als het gaat om de dingen die de initiatiefnemers ervoor moeten doen. Geldt die twijfel voor al deze drie onderdelen of voor bepaalde onderdelen van dat Leefbaarheidsfonds?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nou, ik had het er toevallig net ook al met mijn buurvrouw over. Volgens mij verschilt het wel per onderdeel hoe erg die regeldruk is. Maar los daarvan denk ik dat als we het van tevoren wat meer in zouden kunnen kaderen in initiatieven die we toch kunnen verwachten ... Ik denk dat bijvoorbeeld het vergroenen van de straten ... Die initiatieven gaan er komen. Als wij vanuit de Provincie dat soort subsidies wat meer inkaderen bespaart dat de initiatiefnemers heel veel tijd om daar zelf nog een heel plan, onderbouwing en draagvlak voor op papier te gaan zetten.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Een kleine vervolgvraag. Doelt u daarbij ook nog op het feit dat je iets hebt van best practices, dat je van elkaar dingen kunt leren en dat je daarmee ook de effectiviteit daarvan kunt versterken, verbeteren?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, 100% dat we daarop doelen. Tegelijkertijd zie ik ook de meerwaarde van hele nieuwe initiatieven, die vanaf de onderkant omhoog kunnen komen. Daar zie ik ook de waarde van in. Maar dan denk ik dat er daarbinnen ook gewoon nog een soort van overig potje ruimte voor zou moeten zijn. Maar om nu die € 35 miljoen zo breed in te stellen en nog totaal niet te concretiseren, € 30 miljoen; dat vind ik dan ... Dat vind ik een risico, omdat ik denk dat er bepaalde initiatieven zijn die we toch kunnen verwachten en die zien we ook wel terugkomen in het stuk.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, mevrouw Wesseling, zou u mij eens willen omschrijven hoe je aan kunt tonen dat iets een ontmoetingsplek is?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik denk dat dat echt aan de Gedeputeerde is, om dat uiteindelijk uit te gaan werken in die verschillende potjes. Maar volgens mij kunnen er echt wel subsidies open worden gesteld om bijvoorbeeld het verenigingsleven en ontmoetingsplekken te bevorderen.

De voorzitter: Mevrouw Waajen nog en dan gaan we dit onderwerp afronden.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Ja, ik wilde u even laten voelen dat je dan juist ook in hele moeilijke discussies terecht kunt komen, als je dat zo kadert.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Wesseling, gaat u door.

Mevrouw Wesseling (D66): Even kijken waar ik nu gebleven was. Nou, ik hoor graag ook hoe de Gedeputeerde erover denkt om het Leefbaarheidsfonds toch iets concreter in te vullen door het opstellen van concrete doelen en daaraan gebonden subsidiepotjes. Indien niet het geval, wil ik de Gedeputeerde ook vragen om misschien in eerste instantie een pilot te beginnen met een gedeelte van wat er voor het Leefbaarheidsfonds beschikbaar is, om vervolgens de doelmatigheid van dat fonds ook te analyseren en vooral ook die regeldruk in kaart te brengen, alvorens we op het pad doorgaan. Dan, voorzitter, de Aanpak Bebouwde Omgeving. Deze heeft nu een nog nadrukkelijker focus gekregen op dat straatje erbij. En tegelijkertijd kiezen we wel voor woningbouw in de buurt van intercystations. Ik vroeg me wel af: is er daar dan ook wel ruimte, om daar heel veel straten erbij te bouwen? Dat zijn vaak juist al behoorlijk bebouwde gebieden. Helemaal onderaan het stuk, bij "ten slotte", wordt in de zin gesproken over het realiseren van woningbouw middels leegstaand vastgoed. D66 is het eigenlijk niet eens met die volgorde. We hoorden het ook al een aantal collega's zeggen. Het transformeren van leegstaand vastgoed is een

snelle manier om woningen te creëren, die daarnaast duurzamer is en waarbij er meer mogelijkheden zijn om woningen in de kernen te realiseren in plaats van straatjes erbij. Zoals ook in de brief aangegeven van het MKB-Limburg, Centrum Platform Limburg en hun partners: het transformeren van bestaand vastgoed draagt ook echt bij aan aantrekkelijkere binnensteden. Dat is ook weer goed voor ons toerisme, voor onze economie. Er staat nog zoveel leeg in onze steden en dorpskernen. We zouden daarom daarnaar moeten kijken alvorens we overal straten bij gaan bouwen. Dus we moeten kijken naar die oud-winkelpanden die we kunnen transformeren in woningen. Inderdaad, ondernemers kunnen daarbij een grote rol spelen. Hen moeten we ook goed faciliteren – ik maak heel even mijn zin af – om de leefbaarheid in onze dorpen en steden te vergroten.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, ik ga hier dezelfde vraag stellen als die ik net ook heb gesteld aan de SP: welke rol van de Provincie ziet u daarin?

Mevrouw Wesseling (D66): Daar kom ik zo op in mijn inbreng, als ik mijn stukje heel even af kan maken. Wat D66 betreft moet de Provincie Limburg kampioen worden in het transformeren van bestaande woningbouw. Als we de mogelijkheden hiertoe goed met gemeenten ook in kaart gaan brengen, nemen we samen de verantwoordelijkheid voor een tijdige en duurzame woningbouw. Is de Gedeputeerde het met D66 eens dat de Provincie Limburg kampioen transformatie zou moeten worden en ziet de Gedeputeerde ook de mogelijkheden voor een provinciaal subsidie Transformatiefonds, zoals bijvoorbeeld ook al de gemeenten Venlo en Heerlen kennen? Kan in het stuk worden opgenomen dat transformatie het eerste uitgangspunt is, alvorens we overal straten in het buitengebied bij gaan bouwen? De BBB noemde al een zonneladder voor woningbouw. Eigenlijk voel ik daar wel wat voor, maar dan met als eerste optie het transformeren van woningen en dan als tweede optie bijbouwen in de kernen, met als laatste optie pas echt dat straatje erbij.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, u bent bijna aan het einde van uw vijf minuten.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik was klaar.

De voorzitter: Maar ik geef mijnheer ... Wie had de vraag?

Mevrouw Wesseling (D66): Nee, ik was klaar.

De voorzitter: Zij was klaar. Maar dan mag u uw vraag stellen.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, een hele interessante, die omgekeerde ladder, maar dan voor verstedelijking, denk ik. We hebben ook zo'n ... Ja, dat bedoel ik. We hebben dus een ladder van duurzame verstedelijking, want daar hebben we het over, alleen loopt die parallel aan datgene wat we hier bespreken? Dat is even de vraag. Ik bedoel daar eigenlijk mee te zeggen: als je zoiets gaat doen ... Laat ik even out of the box denken: we hebben die ladder van duurzame verstedelijking, maar we willen dat beter in kaart krijgen. U noemt een aantal dingen die je eerst moet doen: verdichten, vervolgens het transformeren van leegstaande ... Dat je een bepaalde volgorde en volgordelijkheid in beeld krijgt. Een

strikte volgorde. Bedoelt u dat?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nou, de exacte invulling zouden we dan denk ik met elkaar nader moeten doorspreken, maar ik kan me voorstellen: net zoals bij de zonnelader is het: in principe die volgorde aanhouden. Maar er zit ook wel ... Enige gelijktijdigheid is daarbinnen mogelijk. Maar ik ben wel heel benieuwd ... Ik hoorde de heer Nijskens buiten de microfoon om ook zeggen: ja, er is al zoiets. Of ik dat door kan plaatsen naar de Gedeputeerde: hoe staat dat in verband met de volgorde die ik net opnoemde?

De voorzitter: Ik stel inderdaad voor dat de Gedeputeerde die vraag maar gaat beantwoorden, voordat wij hier over en weer met een verschil in kennis over dit soort dingen een debat aangaan. Mijnheer Van den Beucken nog.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, inderdaad, die ladder van duurzame verstedelijking. Inderdaad, helemaal in beton gieten lijkt mij – ik hoop dat u dat met me eens bent – niet wenselijk, omdat je namelijk anders het lokale maatwerk misschien niet volledig en goed zou kunnen verrichten. Daar moeten we wel heel goed mee oppassen, lijkt mij zo. Bent u die mening ook toegedaan?

Mevrouw Wesseling (D66): Nee, precies. Net zoals bij de zonneladder is daar ook echt wel een wijziging in mogelijk, maar het is niet het eerste uitgangspunt.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, ik heb heel even gewacht tot het einde inderdaad. Met die ... Om terug te komen op de subsidie die u aangeeft voor het transformeren van de panden: aan wie zou die verstrekt moeten worden? Is dat dan richting de gemeenten of richting de mensen zelf, de ondernemers of mensen zelf? Hoeveel geld zou u daarvoor beschikbaar willen maken en waar moet het vandaan komen?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, in principe richting de ondernemers zelf, dus niet zozeer richting gemeenten. Dat zie je eigenlijk ook; in de gemeente Venlo hebben ze dat een tijdje echt wel heel succesvol gedaan. Er zijn echt heel veel panden in de stad supermooi opgeknapt. Zeker de moeite waard om eens een kijkje te nemen. Ja, hoeveel dat precies zou moeten worden, zou dan natuurlijk ook in kaart moeten worden gebracht door te kijken naar de behoefte die er daar leeft. Volgens mij zag je in de gemeente Venlo – maar dan spreek ik even uit wat ik in mijn hoofd heb zitten – dat dat potje ook elke keer weer helemaal op werd gemaakt en daardoor dus ook steeds weer huizen werden getransformeerd. Dat lijkt mij een hele positieve ontwikkeling.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, als vervolgvraag daarop: in een andere gemeente, bijvoorbeeld Sittard-Geleen, heeft het een andere uitwerking gehad, om het zo maar te noemen. Daar werkte het niet zo positief. Het

gaf meer juist verdeling in centra in plaats van dat het bij elkaar gebracht werd. Je krijgt een soort blok met winkels, dan een stuk daartussen waar allemaal mensen wonen en dan krijg je nog een paar winkels die daar nog steeds zitten, waardoor die hele doorstroom daar ook verandert. Ook daar ging het rechtstreeks naar de ondernemers, terwijl het eigenlijk een ding is van de gemeente zelf. Ik wil eigenlijk voorkomen, vanuit mijn perspectief in ieder geval, dat we heel erg op de stoel van de gemeente gaan zitten en een aantal dingen die de gemeente gaat doen vanuit hier willen gaan uitvoeren.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nou, de specifieke casus in Sittard-Geleen ken ik niet, maar ik weet wel dat het tot een aantal hele mooie initiatieven heeft geleid, zoals je bijvoorbeeld in Venlo zag. Ik weet ook dat de voorzitter van MKB-Limburg, Paul Berden, die heeft recent een heel mooi centrum gerenoveerd, midden in het centrum van Blerick. Daar zijn nu supermooie woningen gebouwd. Dat verbetert de leefbaarheid daar echt enorm. Ik ben het ergens ermee eens: we moeten niet alleen maar op de stoel van de gemeente gaan zitten. Anderzijds hebben we wel besloten dat we als Provincie veel meer die regierol op woningbouw gaan pakken, dus dat zullen we toch op de een of andere manier ook moeten gaan invullen.

[05.33.54]: Dank u wel. Ik wil toch even mijn collega eraan herinneren: in Venlo hebben wij lange tijd een voorgevelsubsidie gehad, om inderdaad panden mooi te maken, maar daar was nauwelijks animo voor, waardoor de bedragen nog altijd in de potjes zitten. Dan praat ik over toch zeker vijf jaar. Tot zover.

De voorzitter: Maar ik stel voor dat de Gedeputeerde überhaupt eerst principieel gaat reageren, voordat we een heel debat over de invulling van allerlei regelgeving gaan voeren.

Mevrouw Wesseling (D66): Misschien nog heel kort?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling en dan sluit ik deze discussie echt af.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik weet niet of we over hetzelfde spreken, want ik bedoel de subsidie Transformatiefonds in de gemeente Venlo

[05.34.30]: Dat kan inderdaad een andere subsidie zijn, maar er is inderdaad ook nog een voorgevelsubsidie, inderdaad ook om panden in de binnenstad mooier te maken en dat was niet succesvol.

De voorzitter: Oké. Waarvan akte. Dan zijn wij nu aan het einde van de eerste termijn van uw commissie. Ik stel voor dat we even vijf minuten schorsen voor een kop koffie. Het is nu 14.35 uur. Nou, over vijf minuten terug. Ik zal wel weer pingen als u naar binnen moet komen. ... innemen. Dan gaan wij verder met de behandeling van dit stuk. Ik weet dat die grote smikkelbak daarachter uitermate verleidelijk is. Eigenlijk zou dat op Goede Vrijdag misschien niet eens mogen, zeg ik maar als goede katholiek. Ja, oké, als voorzitter ben ik apolitiek, dus ik neem deze opmerking terug. Maar wij gaan door met de behandeling van dit stuk. Ik geef graag het woord aan de heer Theuns voor de beantwoording. U krijgt daarvoor van mij maximaal een half uur. Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, de vastentijd is bijna ten einde. Je ziet het. Ja, dank aan de commissie voor de gestelde vragen. Dank ook aan de commissie voor een deel van de beantwoording, want u had een paar keer mooie ideologische debatjes onderling. Dank ook aan de spreker, de heer Mares, die volgens mij niet meer in de zaal is, maar ik zal de vragen die hij gesteld heeft, zeven punten, een-op-een meenemen in de beantwoording zo meteen. De beantwoording valt eigenlijk uiteen in een paar algemene vragen, dingen over leefbaarheid, dingen over wonen en nog een paar specifieke punten over ruimte. Ik zal ze ook in die volgorde even afhandelen. Misschien even beginnend met een algemene vraag over het kader, die door mevrouw Schuurding werd gesteld. Die zei: ja, waarom zijn de doelen nou anders geformuleerd dan dat ze letterlijk in het coalitieakkoord staan? Ik heb daar nog even goed naar gekeken. Wat je ziet is dat wij tussen coalitieakkoord en dit beleidskader hebben toegewerkt naar een definitie van het begrip leefbaarheid. Dat hebben we toen hier ook in een infosessie in deze zaal voor uw Staten toegelicht, hebben we dat ook gesondeerd. Eigenlijk zie je dat de doelen zoals ze nu in de doelenboom staan; dat die aspecten van leefbaarheid daarin terugkomen. Als je dat legt langs de vier doelen die letterlijk in het coalitieakkoord staan, dan staan ze daar eigenlijk allemaal in. Het gaat over veiligheid. Het gaat over vergroening. Het gaat over welzijn en kansen. Dus eigenlijk komen ze daar niet allemaal letterlijk een-op-een in terug, maar wel zonder iets daarin te missen. Dus dat is het antwoord op die vraag. Even een slokje water nemen, voorzitter. Dan de vragen die gesteld werden over leefbaarheid en het Leefbaarheidsfonds. Dat waren veruit de meeste vragen. Ik begin gewoon even bij de vragen wederom van mevrouw Schuurding. 'Het begrip "de nood het hoogst", hoe ziet dat er dan precies uit? Wat als er straks meer initiatieven worden aangedragen dan dat er geld is?' Het antwoord daarop is: dat moeten we nog uitwerken in de regeling, maar ons voornemen is: dan is het inderdaad niet op basis van een soort van scoring of zo, waarbij wij gaan beoordelen die krijgt meer geld dan die, omdat die beter scoort, maar dan is het gewoon plat gezegd wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Daarom willen we het geld ook juist in tranches uitgeven en willen we dat niet in één keer ter beschikking stellen, zodat niet degenen die vanaf moment één in jaar één het snelste erbij zijn alle middelen aan kunnen vragen, maar dat juist ook iedereen keer op keer opnieuw de kans krijgt om daarvoor een aanvraag in te dienen. Dat is in het verleden bij andere subsidieregelingen ook niet ongebruikelijk geweest, om dat zo te doen. U vroeg ook even naar de definitie van niveau 2 en waarom ontmoetingsplekken daarin gedefinieerd staat. Ja, dat is omdat we de definitie ... Er stond alleen gemeenschapshuizen, gemeenschapsaccommodaties. Ja, dat vonden we toch net iets te smal. Je zou het ook kunnen zien als een andere plek, die wel een ontmoetingsfunctie heeft, maar die misschien niet sec een gemeenschapshuis of een gemeenschapsaccommodatie is, bijvoorbeeld ... Ja, een café hoor ik hier. Nou, op het moment dat dat een gelegenheid is die door een stichting of een weet ik veel wat uitgebaat wordt, dan kan dat eronder vallen. Het kan ook zoiets als bijvoorbeeld een dorpsgaard of een dorpstuin zijn, waar inwoners samen aan dingen werken, wat ook een ontmoetingsfunctie heeft. Deze definitie laat het beste zien wat wij ermee bedoelen.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Mijn vraag ging inderdaad misschien een stapje verder. U heeft het wel ... Tenminste, u zegt dat het wel bedoeld is echt voor die ontmoetingsfunctie, terwijl ... Bijvoorbeeld mevrouw Wesseling had net het voorbeeld van sponsstraten, waar misschien een buurtraad een initiatief in zou kunnen nemen, maar dat is dan niet sec een ontmoetingsplek. Hoe vallen dat soort initiatieven, die

bijvoorbeeld alleen over vergroening of het verbeteren van veiligheid in een buurt gaan ...? Die worden hier dan mee uitgesloten, als ik het goed begrijp.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Het gaat echt om een fysieke plek, waar mensen elkaar inderdaad kunnen ontmoeten of waar mensen bij elkaar komen. De precieze details moeten we uiteindelijk ook in een regeling uitwerken, maar wat ik wel ... Misschien is het goed ... We zijn inmiddels ook wel wat verder natuurlijk in het uitwerken van een conceptregeling dan dat hier in het kader staat. Het werk gaat op de achtergrond natuurlijk door. **Ik ga u een informatiesessie toezeggen, zoals we die vorige week ook over de Woondeal hebben gehad, waarin we bij u gaan sonderen hoe wij aankijken tegen die uitvoeringskaders en waarbij u dan vervolgens ook weer de input kunt geven hoe u daar als Staten tegen aankijkt.** Ik denk dat dat goed is om daar ook wat gevoel bij te krijgen. We hebben ook bijvoorbeeld zelf al wat beslisbomen en zo uitgewerkt. Hoe werkt dat dan? Je komt bij de Provincie aan het loket. Wanneer ga je door, wanneer niet? Ik denk dat het goed is dat we de Staten daarin meenemen. **Wat mij betreft zeg ik die informatiesessie toe. Dat kan voor ons op hele korte termijn. Voor mij kan dat ook nog voor de 12e april, maar ik denk dat uw agenda daarin eerder het bezwaar zal zijn dan de mogelijkheden voor ons om het te organiseren. Tweede Paasdag is nog vrij, hoor ik.** Maar dan krijgt u daar ook wat meer gevoel bij, hoe dat dan precies in zijn werk gaat en wat daar dan wel en niet onder valt. Dat raakt denk ik ook aan een hele hoop vragen die gesteld zijn. 'Ja, maar wat is dan de bewijslast voor een initiatiefnemer en hoe verschilt dit dan als je een gemeente bent ten opzichte van wanneer je een inwonerscollectief bent?' Dat waren ook een aantal vragen die mevrouw Wesseling stelde: kijk eens even naar die waslijst van dingen waar je aan moet voldoen. Dat wordt heel anders ingevuld op het moment dat er hier een bewonerscollectief komt, dan wanneer bijvoorbeeld een gemeente voor een herstructureringsproject in de binnenstad hier komt. Maar nogmaals, we gaan u daar wat meer gevoel bij geven in die sessie en ook uw beelden daarbij ophalen, zodat we die kunnen meenemen in het uitwerken van de regeling. Mevrouw Schuurin vroeg daarnaar en diverse andere fracties vroegen daar ook naar, de samenwerking met met name het kader 'Samen leven en bestaanszekerheid', de samenhang tussen het fysieke en de software die daarbij hoort. Wij zijn ook voornemens om ook een stukje procesgeld ter beschikking te stellen, om juist ook initiatieven waar misschien de organisatiekracht niet zo sterk is dat het meteen van de grond komt; om die mensen dan ook met allerlei infrastructuren die er al voor zijn in Limburg ... Bijvoorbeeld een Vereniging Kleine Kernen Limburg. Je hebt heel veel andere organisaties die weten hoe je zo'n initiatief opzet. Om daar ook op een laagdrempelige manier inwoners bij te kunnen ondersteunen. Dat doe ik in nauwe samenwerking met collega Van Caldenberg. Ik zal zorgen dat dat punt ook expliciet terugkomt in die sessie die we voor u gaan organiseren. Dan ga ik even over naar de vragen die door de PVV zijn gesteld. Ook door een aantal andere fracties werd dat geraakt: 'Is leefbaarheid niet een heel ruim begrip, zoals het hier is geformuleerd, en zou je niet moeten kiezen welke leefbaarheidsbelangen voor de Provincie van meer belang zijn? Moet je niet als Provincie daar sterkere keuzes in maken?' Ik denk dat we ... Mijn antwoord zou zijn: wij maken al keuzes. Wij kiezen namelijk voor zes leefbaarheidsbehoeften. Die staan in het kader. Wij kiezen binnen dit kader voor dingen die die behoeftes versterken of die die behoeftes invullen vanuit het fysieke domein. Dus daarmee kiezen wij al, maar ik hoor een aantal fracties zeggen: zou je ook niet binnen die verschillende leefbaarheidsbehoeften andere keuzes moeten maken? Mevrouw Mertens zei ook: zou je niet de voorkeur moeten leggen bij vergroening en bij veiligheid? Ik heb uw opmerkingen de vorige keer daarbij goed gehoord. We hebben

ook nog een aantal andere fracties gehoord. Het College kiest er toch voor om dat niet te doen, om het echt open te houden, om daarbij ook juist de kans te geven om initiatieven van onderop te laten ontstaan. Ik heb de opmerkingen nu weer gehoord en de suggesties. D66 en GroenLinks met name brachten dat in. Maar wij zijn in ieder geval voornemens om het op deze manier naar de Staten te brengen, omdat het ook de gedachte is juist achter het Leefbaarheidsfonds, dat lokaal wordt bepaald wat precies de behoefte is en dat daarbij de behoefte aan contact met de natuurlijke omgeving, vergroening of een veiligheidsgevoel, niet door de overheid boven bijvoorbeeld het recht op gelijke kansen wordt gezet, wat bijvoorbeeld ook een leefbaarheidsbehoefte is. Dat je dat daar niet als overheid boven zou moeten plaatsen en dat je juist lokaal de kans moet geven om aan te tonen: waar zit nou die behoefte? Dat is in ieder geval zoals wij hem zouden willen insteken. Ik vind het wel van belang – dat heb ik volgens mij de vorige keer ook gezegd – dat bij de evaluatie die we over een jaar gaan doen, we gaan kijken: oké, wat komen er nou allemaal voor initiatieven binnen? Pakt het zo uit zoals we hadden gehoopt of moeten we hier echt in gaan bijsturen en moeten we juist wel focus aan gaan brengen? Dus ik vind dat een discussie die wat mij betreft dan prima terug kan komen. Het is ook aan uw Staten om daar dan iets van te vinden.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Over die evaluatie heb ik wel een vraag. Het zou zomaar kunnen zijn dat we bij die evaluatie ook specifiek de gemeenten vragen wat zij ervan vinden, van die eerste periode. Het zou zomaar kunnen zijn dat bepaalde initiatieven voor de gemeente makkelijker te ondersteunen zijn dan andere, waar we misschien meer het gat wat de gemeenten hebben als Provincie beter kunnen oppakken. Is dat een denkrichting die we dan bij die evaluatie kunnen doen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ik weet niet zeker of ik de vraag helemaal goed begrijp, voorzitter.

De heer Wolters Gregório (SP): Via de voorzitter. Ze knikt, voor de band. Het kan zomaar zijn, bijvoorbeeld als we het hebben over ontmoetingsplekken, dat een gemeente wel ergens leegstaand vastgoed heeft waar zo'n ontmoetingsruimte in kan, dat dat stukje op die plek voor die gemeente goed in te vullen is eigenlijk, als die vraag er komt. Maar die vraag komt bijvoorbeeld als eerste bij ons terecht en dan gaan wij er actief mee aan de slag. Terwijl juist als we het hebben over een vergroeningsinitiatief het voor die gemeente lastiger in te vullen of op te pakken is. Die vraag landt bij ons niet of later in volgorde. Dat we bij de evaluatie kijken: is er een match tussen wat de gemeente makkelijker kan behappen van al die initiatieven en waar wij beter bij kunnen springen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns?

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat kunnen we zeker daarbij ook terugbrengen. Dat raakt ook een beetje aan de vragen die de heer Hoks stelde: hoe zit het nou precies met wat een gemeente wel en niet moet doen? Überhaupt stelde u de vraag: nemen we niet hier gemeentelijke taken in handen als we gaan zitten op dat inwonersinitiatief? Je zou inderdaad kunnen zeggen: dat is niet een kerntaak van de Provincie om op dat niveau te gaan zitten. Maar we zagen ook in het verleden bij vergelijkbare regelingen, bijvoorbeeld de evenementenregeling, waar het gaat om bedragen tot € 2.500 ... Dan kun je zeggen: moet de Provincie

dat doen? Toch weten heel veel verenigingen, stichtingen die evenementen organiseren dat heel veelvuldig te vinden en is ook echt bewezen wat voor toegevoegde waarde het heeft. Je zou kunnen zeggen: het is een gemeentelijke taak. Maar we kiezen er heel bewust voor om dat toch te gaan doen. Ja, op het gemeentelijke niveau zeggen we bij dat laagste niveau, van die inwonersinitiatieven; daar hoeft je niet een cofinanciering vanuit de gemeente te hebben. Dat willen we juist ook ... Dat was ook een vraag die de heer De Loijer stelde, over die cofinanciering. Daar kun je dat als initiatief in natura doen. Maar wij willen dat wegzetten bij organisaties die veel meer verstand hebben van dat soort initiatieven. Zonder mensen hier in huis tekort te willen doen, maar je kunt dat veel beter bij maatschappelijke organisaties neerzetten, die dagdagelijks met dat soort initiatieven of uitdagingen bezig zijn. Daar waar het gaat om bijvoorbeeld het matchen in categorie 2, meer de gemeenschapsaccommodaties of ontmoetingsplekken; ja, daar vragen wij wel echt commitment van de gemeente om te cofinancieren minimaal hetzelfde bedrag als wat de Provincie ook matcht, omdat wij denken: ja, als wij daar als eerste de vraag krijgen van bijvoorbeeld een lokale vereniging die zegt 'houd deze accommodatie in stand', maar dat gaat regelrecht in tegen het accommodatiebeleid van de gemeente of de gemeente heeft nog helemaal geen accommodatiebeleid waardoor ze niet cofinanciert, dan zijn wij eigenlijk iets in stand aan het houden wat misschien op termijn helemaal niet meer levensvatbaar is. Maar die punten brengen we ook bij de evaluatie terug in beeld.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja. Zou bij die evaluatie ook gekeken kunnen worden naar hoe we de bijkomende regeldruk en de bureaucratie die bij het traject komt over die verschillende drie niveaus ook in beeld kunnen brengen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja. Waarbij ik dan denk: ja, dan moeten we dus weer niet aan initiatiefnemers allerlei enquêtes gaan sturen, van: kun je even aangeven hoe de regeldruk was? Weer een formuliertje dat je in moet vullen. We gaan kijken hoe we ook de ervaringen van de aanvragers in beeld kunnen brengen. **Juist het doel van deze regeling is om regeldruk te verminderen, minder allemaal kaders aan de voorkant te stellen en het makkelijker te maken voor initiatiefnemers. Dus we zullen in beeld brengen of we dat ook waarmaken.** Dan had ik van de PVV nog een vraag over de adviesraad. moeten wij daar nou weer bureaus gaan inhuren? Nou, we gaan niet een bureau inhuren. We gaan daar experts voor vragen, mensen die vanuit hun dagdagelijkse werk heel veel ervaring hebben hiermee. Dat is iets anders dan dat wij daar weer een apart bureau voor gaan inhuren. Dan kom ik bij de vragen die LOKAAL-LIMBURG stelde. Dat ging over de combinatie tussen fysiek en sociaal. Ja, dat omarm ik heel ...

De voorzitter: Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag was ook letterlijk: hebben wij die experts op dit moment niet in huis?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nogmaals, zonder mensen in dit huis tekort te willen doen, maar ik heb de stellige overtuiging dat er buiten meer kennis zit dan in dit huis en die willen we graag benutten op dit vlak, op alle vlakken. Ja. Nee, maar dat meen ik oprecht. Dat is ook één van de uitgangspunten onder het hele Leefbaarheidsfonds, dat er buiten in de rest van de maatschappij altijd meer kennis zit dan hier in huis ooit zou kunnen zitten. Gelukkig maar, zou ik zeggen, want het zou niet goed zijn als wij een soort alwetende overheid zouden zijn. Ja, de punten van LOKAAL-LIMBURG. Uw pleidooi voor de combinatie zoeken tussen juist het fysieke en het sociale, de hardware en de software, dat onderstreep ik helemaal. Ik heb daar net al even wat dingen over gezegd in de zin van ook procesondersteuning. U vraagt ook: sturen wij op geografische spreiding of sturen wij op daar waar de nood het hoogst is? U ziet, wij doen ... In eerste instantie staan er ook maxima per gemeente in. Daar vroeg het CDA ook naar. Wij willen daar echt ook zeker het eerste jaar aan vasthouden, om zeker te weten in het kader van 'Elke Limburger telt' dat ook iedereen in ieder geval de kans krijgt en ook een aantal keren de kans krijgt om een aanvraag te doen. Dus het maximum ... Mevrouw Waajen vroeg daarnaar. Wij zouden dat maximum in ieder geval voor dat eerste jaar echt in stand willen houden, zodat niet in een keer het geld opgaat naar een paar hele proactieve gemeenten, waar ze de Provincie misschien van oudsher ook goed weten te vinden. Op het moment dat blijkt dat geld op de plank blijft liggen, dan hoeven we niet te wachten tot een gemeente het aanvraagt ... Als we weten dat er niks meer gaat komen, dan kunnen we altijd gaan kijken of we dat maximum loslaten. Maar ik zou zeggen: laat dat ook onderdeel zijn van de evaluatie en het gesprek dan vervolgens met uw Staten over wat daar wel of niet uit komt. Even kijken. De heer Nijskens vroeg nog: hoe krijgen we de middelen uiteindelijk op de juiste plek? Ik hoorde u daar ook zeggen: ja, daar waar de nood het hoogst is. Ik hoorde u eigenlijk een pleidooi doen: zorg nou dat het op de plekken komt die onderaan of bovenaan in de lijstjes staan, de lijstjes waar je niet in wil staan. Begrijp ik het dan ... Ik zie u knikken. Dat was volgens mij uw insteek. Dit Leefbaarheidsfonds zegt juist dat ook de plekken die traditioneel niet in die lijstjes voorkomen, dat daar toch ook de nood hoog kan zijn. Op een andere manier weliswaar, maar dat daar ook de nood hoog kan zijn en dat ook die initiatieven recht moeten hebben, ook al is er daar bijvoorbeeld een hele sterke gemeenschapszin aanwezig ... Ja, dat dat niet betekent dat ze niet ook aanspraak zouden kunnen maken op een gemeenschapsfonds. U noemde het volgens mij zelf 'van goed naar goudgerand', maar wat is er mis met een dorp waar de leefbaarheid bijvoorbeeld een 7 is en die naar een 9 willen gaan? Ik denk dat ... Ook daar zou je als Provincie toch – in ieder geval, dat is de insteek van dit fonds – gelegenheid voor moeten geven, wat niet wil zeggen dat er niet ook plekken zijn die gewoon een duwtje in de rug nodig hebben waar het niet vanzelf gaat. Dat is nou juist ook waarom we een kader zoals 'Samen leven en bestaanszekerheid' hebben. Dus wij kiezen nadrukkelijk voor beide sporen, iets extra's in het andere kader en dit kader voor elke Limburger, elke kern, elke stad.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, mijn insteek was toch misschien iets anders. Het ging er meer om: wijken, dorpen of het platteland, die de weg niet weten ... Nog los van de precieze staat van de leefbaarheid. Ik denk toch, als ik heel eerlijk ben, dat die plekken waar de leefbaarheid al boven de 7 zit; ja, hebben die dan het provinciale geld nodig om er een 9 van te maken? Ik ondersteun hun streven, maar of dat dan met belastinggeld moet is dan een andere vraag. Met 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' komen in ieder geval de mensen die de weg niet weten zeker niet aan bod.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ik was aan het wachten op u, voorzitter. U bent altijd heel streng, dus ik wacht netjes tot u mij de beurt geeft. Maar dat is nou ook precies juist waarom we dat stukje procesondersteuning en structuren benutten vooral, die al die procesondersteuning doen. Nogmaals, daar hebben wij als Provincie niet de wijsheid in pacht. Dat kunnen andere mensen veel beter, om daar ook juist die kernen waar het niet vanzelf gaat; om die ook in stelling te kunnen brengen. Dan kom ik bij de vragen van mevrouw Waajen ten aanzien van leefbaarheid. Ja, die voelde zich in ieder geval aangesproken omdat een aantal steden niet genoemd werd. Daar bedoelen wij niks mee, maar ik denk dat u misschien vanuit het verleden weleens ervaring heeft gehad met andere kaders, Stedelijke Ontwikkeling bijvoorbeeld. **We zullen goed kijken in het nieuwe voorstel dat we daarin recht doen aan alle steden. Maar daar wordt niks mee bedoeld. Dat zullen wij verduidelijken in de tekst.** Ja, verder hoorde ik een aantal steunbetuigingen. Ik zou zeggen: waarvoor dank. U heeft ook gevraagd naar die 2 ton per gemeente: hoe zit dat precies? Nou, volgens mij heb ik net geduid hoe we daar in ieder geval als College tegen aankijken, dat we dat in het eerste jaar zeker echt zo willen hanteren, om iedereen ook een kans te kunnen geven. Daarna kunnen we altijd heroverwegen. U vroeg ook nog naar hoe dat dan zit met een vergunning die je moet hebben voordat je het geld krijgt. Ja, dat is natuurlijk niet ongebruikelijk, dat we geen geld gaan geven of al gaan overmaken voordat ook zeker is dat je het uit kan voeren. Wat u benoemde, een beetje de kip-eidiscussie, van: zit de vergunning nou te wachten op de financiering of de financiering op de vergunning?. Je bent altijd aan de voorkant met initiatiefnemers in gesprek en je kunt wel aangeven in die gesprekken: op het moment dat de vergunning rond is, dan past dit binnen de kaders en dan kun je hierop rekenen. Maar het daadwerkelijk overmaken van geld, dat doe je natuurlijk pas op het moment dat het initiatief uitvoeringsgereed is.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Even een verduidelijkende vraag. Dat betekent dus in theorie dat vrijwilligersorganisaties moeten voorfinancieren.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nee.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Proceskosten en de aanvraag en dat soort zaken.

Gedeputeerde Theuns: Dat is inderdaad een deel van ... Op het moment dat je heel veel diepgravende onderzoeken zou moeten doen, dan moet je daar inderdaad een deel van voorfinancieren. Maar als je dan al gaat kijken naar overheden om daar een rol in te spelen ... Op het moment dat er lokaal een gedragen initiatief is zou ik zeggen: kijk dan eerst naar de gemeente en niet naar de Provincie. Dan ga ik even verder met de vragen die de BBB stelde over leefbaarheid. Dat ging over de cofinanciering in natura. Volgens mij heb ik die vraag beantwoord, hoe dat zit, dat we dat wel nog steeds mogelijk achten bij de bewonersinitiatieven, maar niet bij die andere categorieën. De heer Wolters Gregório vroeg naar de zorgbuurthuizen, natuurlijk heel terecht. U heeft daar een motie over ingediend, die volgens mij unaniem inderdaad is aangenomen. **We zullen dat expliciet toevoegen, dat dat onderdeel is van de tweede categorie, dat je daar ook een zorgbuurthuis mee zou kunnen opvangen, als het verder toetst aan**

de criteria. U vroeg naar de koppeling met die woonzorgvisies en wanneer u daar iets over hoort. Voor het einde van het jaar in ieder geval zullen we u informeren over hoe wij met gemeenten werken aan regionale woonzorgvisies en die moeten uiteindelijk ook landen in het Volkshuisvestingsprogramma in 2026. Dus u wordt daar in deze periode nog vaker over bijgepraat, maar over dit specifieke punt in ieder geval voor het einde van het jaar. Ja, u vroeg ook nog een beetje naar: hoe kunnen wij gemeenten nou – ik zeg het even in mijn woorden – helpen met hun leegstandsbeleid? Dat raakt ook een beetje aan de vragen die de heer Mares inbracht. Wij gaan met dit Leefbaarheidsfonds niet sec leegstand aanpakken. Wij kunnen niet gemeenten verplichten om lagere huren ... Dat zit hier gewoon niet in. Die focus kiezen we niet. Aan de andere kant, juist met het opwaarderen van bijvoorbeeld een binnenstad of een dorpskern, waar er nog retail zit, vanuit de categorie 'duurste projecten Leefbaarheidsfonds' kun je wel ook een centrum een opwaardering geven en kun je wel degelijk zorgen in ieder geval dat er een aantrekkelijkere omgeving is voor gemeenten of in ieder geval voor ondernemers om zich weer te vestigen. Dus indirect draag je natuurlijk wel ook weer bij. We zijn nu bijvoorbeeld al met een aantal gemeenten, met name de grotere steden, in gesprek, die zelf daar ideeën bij hebben. Hoe kunnen we delen van ons centrum opwaarderen? Hoe draagt dat ook bij aan de vastgoedwaarde van de omliggende straten of het aanpakken van de leegstandsproblematiek? Daar hebben ze zelf ook onderbouwingen bij.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Gedeputeerde, zijn dat toevallig de steden die in dit kader zijn genoemd?

Gedeputeerde Theuns: Nee. Nee, mevrouw Waajen. Ook andere. Ook andere steden.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ter verduidelijking, het ging me er niet om dat we gemeenten gaan helpen bij hun leegstandsbeleid, maar meer dat er voor mij persoonlijk het gevaar in schuilt dat we gaan helpen met het aantrekkelijker maken van binnensteden, waardoor voor de luie vastgoedondernemer het makkelijker wordt om die hoge huur te laten staan, terwijl je eigenlijk zou willen dat ondernemers met minder vermogen om te starten, die misschien wel hele goede initiatieven hebben; om die nu al, voordat we aan de slag gaan met versterking van stedelijk gebied ... Dat die eerder een kans krijgen om aan de slag te gaan. Dat is een beetje de zoektocht die ik heb, waar we misschien niet financieel in kunnen helpen, maar waarbij we misschien wel de gemeenten kunnen aanmoedigen van: het is leuk dat jullie bij ons aankloppen om de openbare ruimte op te waarderen of ergens een nieuw project te realiseren in die kern, maar ga actief aan de slag om te zorgen dat mensen daar nu al uit zichzelf makkelijker een plekje kunnen krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik snap uw vraag. Ik zit alleen even te zoeken: wat zou dan de rol van de Provincie precies moeten zijn? Je ziet ook dat gemeenten juist met bijvoorbeeld initiatieven zoals Streetwise, om er maar een als voorbeeld te noemen, juist ook aan de slag zijn om op de plekken die leeg staan met een misschien niet typisch soort ondernemer uiteindelijk ook een kans te kunnen creëren. Dus

ja, ik zie daar nu niet direct een rol echt voor de Provincie. Als ik die al zie, dan zou dat eerder in het economische beleid thuishoren, denk ik, dan in dit beleidskader. Dat is in dat kader overigens ook niet voorzien, zeg ik er ook meteen bij. Er komt nog een Statenbehandeling. Ja, mevrouw Mertens stelde een aantal vragen over de focus kiezen. Ik heb daar volgens mij een aantal dingen over gezegd. Het zal niet naar uw tevredenheid beantwoord zijn, maar ik hoop in ieder geval wel dat ik daarmee de vraag beantwoord heb. Ja, mevrouw Wesseling vroeg nog een aantal zaken over: vragen wij niet te veel van initiatiefnemers? Ik zou zeggen dat wij dat niet doen, dat we het juist makkelijker maken, maar we gaan zien of mijn overtuiging daarin ook klopt. U vroeg naar het gericht inzetten ook van die subsidies. Ja, daarvan heb ik gezegd: wij kiezen al door juist te gaan voor die leefbaarheidsbehoefte en wij kiezen voor het fysieke. Ik heb nog vragen ook van de spreker. Ik kom zo meteen nog bij een aantal andere vragen over andere onderwerpen. Ik zie wat verwarring of ik mensen oversla, maar die hebben volgens mij andere vragen gesteld. Misschien even de vragen van de heer Mares, de punten langslopend. Die zegt: geef ondernemers de erkenning. Dat onderstreep ik van harte, dat ondernemers juist ook als ... Wij noemen in dit kader wel de actieve burger. Nou, ondernemers zijn meestal juist hele actieve burgers, die juist heel erg bezig zijn in hun eigen omgeving. We willen hen heel graag betrekken en dat doen we ook al. We hebben bijvoorbeeld in aanloop naar dit beleidskader een aantal diners georganiseerd, diners pensants, waarbij is meegedacht over: hoe zou dit eruit moeten zien? Er waren ook juist een aantal organisaties, die onderaan de brief die de heer Mares heeft toegelicht stonden, uitgenodigd. Dus we hebben ook aan de voorkant goed met elkaar gesproken. Maar ik snap zijn punt: waarom worden alle categorieën zowat genoemd en ondernemers als actieve burgers, of die ook in een collectief georganiseerd kunnen zijn, niet? **Ik zal zorgen dat we daar ook nog gewoon de aandacht aan geven die dat verdient.** Hij vraagt in zijn tweede punt om een deel van het Leefbaarheidsfonds specifiek te labelen voor bijvoorbeeld dingen die te maken hebben met retail, ondernemers, dat soort zaken. Nou, dat gaan we dus nadrukkelijk niet doen, omdat we het ook voor andere categorieën niet doen, dus dat blijft ook voor deze categorie zo. Zijn derde punt was: ondernemers kunnen ook georganiseerd zijn in bijvoorbeeld een ondernemersvereniging, in een collectief, in de vorm van een BIS of wat dan ook; kunnen die dan ook toegang krijgen tot het Leefbaarheidsfonds? De vorige keer had ik daar met de heer Nijskens een gesprek over en toen heb ik ook gezegd: wij gaan niet dingen achter de voordeur organiseren, waarvoor gewoon de verantwoordelijkheid primair bij de ondernemer ligt. Maar op het moment dat een ondernemerscollectief zegt: wij willen iets doen voor de aantrekkelijkheid hier van de binnenstad, of: wij willen iets doen voor de aantrekkelijkheid van ons winkelgebied, dan kun je natuurlijk wel op deze manier ook aanspraak maken op het Leefbaarheidsfonds. Maar wel in die vorm en langs die meetlat, dus niet voor individuele dingen van individuele ondernemers, want dat blijft uitgesloten in het voorstel zoals het College dat nu uitgewerkt heeft.

De voorzitter: Mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, even een verhelderende vraag. Begrijp ik het goed dat als het dus gaat om investeringen in de publieke ruimte bijvoorbeeld, zoals in de winkelstraat, dat dat er wel onderdeel van zou kunnen zijn, maar als het gaat inderdaad om de winkels of kroegen, die ook als ontmoetingsplaats soms gezien worden, dan niet. Is dat een beetje de scheiding die u daarin maakt?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Correct. Dat zit ... Een beetje op het scheidingsvlak van privaat en publiek ... De gevels kwamen daar ergens aan bod. Wat is dat dan? Is dat dan privaat of publiek? Ik zou zeggen: dat is in principe privaat, tenzij u zegt: ja, dat draagt zo enorm bij aan de leefbaarheidsbehoefte van dit centrum, een leefbaarheidsbehoefte breder dan de behoefte van de ondernemers zelf. Dan zou u er nog een propositie op kunnen maken, denk ik, maar ik zou zeggen dat dat in de categorie privaat valt, dat wij niet een gevelprogramma uit het Leefbaarheidsfonds gaan financieren. Dat is denk ik meteen ook het vijfde punt van de heer Mares, maar dan sla ik het vierde punt over. Hij zei: gemeenten moeten uiteindelijk werken aan lokaal draagvlak; worden dan lokale ondernemersinitiatieven daar ook bij betrokken of lokale ondernemers? Nou, ik zou zeggen: op het moment dat je als gemeente hier aanklopt met een propositie die ook door je ondernemers wordt ondersteund, sta je natuurlijk sterker. Het is ook zeker aan gemeenten om die te betrekken. Dan het zesde punt: data en kennis gebruiken en het koopstromenonderzoek, of wij dat weer gaan doen. Daar is gewoon het antwoord op: wij hebben daar geen middelen voor voorzien. Dat kost ongeveer 2 ton, om dat onderzoek uit te voeren. Wij hebben dat niet voorzien in dit kader, ook niet in het kader Economie. Dus het antwoord van het College is: wij gaan dat koopstromenonderzoek niet opnieuw doen. Dan tot slot het punt over de deelname van bijvoorbeeld belangenorganisaties aan de adviesraad. Ik zou zeggen: de adviesraad is geen belangenraad. Als je een belang daarin toe zou laten, dan moet je alle belangen toelaten en dat is nou net niet de insteek. Het is juist een onafhankelijk adviesorgaan, waarin een aantal mensen vanuit hun expertise of hun organisatie in benoemd worden, maar niet omdat ze een bepaald belang vertegenwoordigen. Juist niet. Dus ondanks dat we heel graag in gesprek blijven met allerlei collectieven over dit onderwerp, is dat niet het juiste podium in mijn ogen om dat te doen. Daarmee heb ik denk ik de vragen over leefbaarheid, veruit de meeste vragen, beantwoord. Dan kom ik nog bij de vragen over wonen. Mevrouw Schuurin vroeg: de Wet versterking regie volkshuisvesting, voorziet u daar nu wijzigingen in, met alles wat er in Den Haag gebeurt? Ik heb daar geen aanleiding toe, maar ik realiseer me ook dat de wereld morgen weer anders kan zijn, dus wie weet. Tot nu toe hebben we daar geen aanleiding voor. Een aantal fracties vroeg naar de betaalbaarheidsgrens. In het kader staat ook heel duidelijk: als Limburg houden wij vast aan € 355.000 als betaalbaar. Dit is een beetje een moeilijk punt. Ik vind dat ... Intrinsiek vind ik ook: hoe kan je drooghouden dat een woning van € 390.000, waar je ongeveer € 70.000 voor moet verdienen, een betaalbare woning is? Hoe houd je dat droog? Ik vind dat moeilijk uit te leggen en dat is denk ik voor velen van u net zo. Tegelijkertijd zien we ook dat het Rijk naar € 390.000 nu gaat. We hebben het Rijk gevraagd: goh, is het niet raar dat je in Limburg dezelfde betaalbaarheidsgrens hanteert als in hartje Amsterdam? Kunnen we daar niet in differentiëren?" Dan is het antwoord: nee, dat gaan we niet doen. Dus heel Nederland wordt langs diezelfde lat gelegd. Het Rijk heeft ook naar ons toe bevestigd: wij zullen ook de Woondeal, die twee derde betaalbaar, beoordelen op de landelijke betaalbaarheidsgrens, dus € 390.000. Dus waar wij allemaal ... Ik heb dat gesprek ook met gemeenten nu in de afgelopen rondes BO Wonen, de afgelopen twee weken, gevoerd. Iedereen wil eigenlijk het liefst vasthouden aan die € 355.000 of vindt dat in ieder geval uitlegbaar als betaalbaar, maar tegelijkertijd word je geconfronteerd met de markt, die zegt: ja, maar ja, u wordt afgerekend in Den Haag op die € 390.000 en niet op die € 355.000. Als we ergens wel in een ander segment kunnen bouwen, waarom zouden we het dan bijvoorbeeld nog in Limburg doen en gaan we niet net aan de andere kant van de provinciegrens zitten? Nou, juist dit soort discussies maakt dat de stelling die nu in het beleidskader staat, van wij houden vast aan € 355.000; ik zeg u nu, ik weet niet of we die droog kunnen houden de rest van het jaar. Ik ga daarover met gemeenten in gesprek, waarbij die worsteling, die ik net probeer hier op tafel te leggen ... Ja, dat zal onderdeel zijn van het gesprek en we willen daar in ieder geval samen een keuze in maken, zodat niet regio A zegt: wij hanteren dit, en regio B

zegt: wij hanteren het zo, maar dat we in ieder geval als Limburg daar één lijn in kiezen. Ja, moeilijk omdat je intrinsiek iets anders vindt, maar tegelijkertijd word je ook gewoon door de realiteit een andere kant op gestuurd. Dat misschien even over de betaalbaarheidsgrens. U vroeg ook naar de rol van water en bodem sturend in het woonprogramma. Dat is een hele terechte. De Woondeal, daar zitten natuurlijk een heel aantal plannen in die er al lagen, maar er moeten nog een hele hoop nieuwe plannen ontwikkeld worden. Dan is water en bodem sturend juist een hele belangrijke. Je merkt ook dat het waterschap daar tegenwoordig meer een rol in pakt, dat het waterschap ook meer gevraagd wordt aan de voorkant. Bijvoorbeeld bij de woningbouwontwikkeling in De Valkenier in Centrum Valkenburg. Nou, we weten allemaal nog wat er daar tweeënhalp jaar geleden is gebeurd. Je ziet dus nu ook dat bij nieuw te programmeren woningen de gemeente daar ook juist vanuit water en bodem sturend meer denkt. Nou, dat kan altijd nog beter, maar dat is dus nadrukkelijk onderdeel van de programmering. Ik heb nog tien minuten. Dan ga ik gas geven, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik weet niet of het daarbij helpt, maar in het kader staat nu dat binnen de Woondeal de kwaliteit van de programmering eigenlijk ook tegen het licht gehouden wordt vanaf 2025. Daar staat nu niet bij dat het principe water en bodem sturend daar een onderdeel van is, maar begrijp ik de Gedeputeerde goed dat hij zegt: dat is daar wel een integraal onderdeel van altijd. Of bedoelt hij dat op een andere manier?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja en dat zal ook uiteindelijk een expliciet benoemd uitgangspunt in de nieuwe Provinciale Omgevingsvisie worden die u volgend jaar vaststelt, maar we gaan natuurlijk niet wachten met het toepassen van zo'n principe, wat gewoon landelijk al aan alle kanten omarmd wordt en wat ook trouwens door gemeenten zelf omarmd wordt. Het is niet iets wat wordt opgelegd, maar ik denk dat het gewoon de nieuwe norm is. Die gaan we uiteindelijk ook gewoon verankeren in uw eigen Omgevingsvisie en -verordening. Als u dat een goed idee vindt natuurlijk. Daar gaat u zelf over. Maar ik kan me er veel bij voorstellen, ja. Dan misschien even het straatje erbij. Daar zijn heel veel vragen over gesteld: wat stellen wij precies vast met dit kader? Mevrouw Mertens die zich afvroeg: kunnen wij hier wel mee instemmen, op het moment dat het er zo in staat? Dan zeg ik: met dit kader staat u niks anders toe dan wat nu al is toegestaan in uw eigen provinciale Omgevingsvisie. Maar wat je merkt is dat bij gemeenten de stellige overtuiging soms leeft: van de Provincie mag je niet buiten de contouren van het bestaande bebouwd gebied bouwen, terwijl dat niet zo is. Je mag nu op dit moment ... Gewoon buiten bebouwde contouren kun je bouwen als je voldoet aan een aantal randvoorwaarden. Dan komt hij, de ladder van duurzame verstedelijking. U heeft een aantal keer ... Sommige fracties vroegen erom. Nou, hij is er. Waarbij je dus kijkt: is er wel echt behoefte aan een bepaald type woning? Dat moet je onderbouwen van woonbehoefteonderzoeken. Als er een behoefte is, kun je dan onderbouwen waarom dat niet in bestaand stedelijk gebied gerealiseerd kan worden? Pas dan kom je toe aan plekken aan de rand van bijvoorbeeld steden en dorpen. Dat kan nu al op dit moment binnen uw eigen omgevingsbeleid. Je ziet ook dat sommige gemeenten dat goed weten te realiseren en ook echt wel meer dan één straatje aan de rand van de kern erbij bouwen en dat dat bij anderen niet zo lukt. Wij proberen juist nu ... Ik zie u naar de microfoon grijpen, voorzitter.

De voorzitter: Ja, ik denk: maak je verhaal even af.

Gedeputeerde Theuns: Nou, er komt nog heel veel achteraan, dus misschien ...

De voorzitter: Oké. Nou, dan breek ik je even af. Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik wou de Gedeputeerde net verwijzen naar de – wat was het ook alweer? – ladder van duurzame verstedelijking. Volgens mij is die niet van toepassing op de straatjes erbij, in ieder geval als het gaat om straatjes van twaalf woningen maximaal. Volgens mij werd het merendeel van de straatjes erbij juist in deze hele kleine categorie gerealiseerd. Klopt dat?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, je ziet daar landelijk – dan zeg ik het even uit het hoofd – nu alweer een gesprek over ontstaan, dat die twaalf wordt opgerekt naar vijftig woningen. Er is landelijk ook veel discussie over die ladder van duurzame verstedelijking. Waar ik met mijn verhaal eigenlijk naartoe wilde is dat je ziet dat er nu al best wel veel mogelijk is in uw omgevingsbeleid, gewoon straatjes erbij, en dat tegelijkertijd, het voorbeeld van ecodorp vorige week, dat niet mogelijk is in uw omgevingsbeleid, omdat dat een solitaire locatie in het buitengebied is, omgeven door het natuurnetwerk. Dan zegt uw eigen omgevingsbeleid: kan niet. Dus daar waar de suggestie misschien is gewekt 'er mag nu niks en met een wijziging van de Omgevingsvisie wil de Provincie straks de deur open gaan zetten', zou ik willen zeggen: er kan nu al best wel veel. Daar proberen wij gemeenten ook van te doordringen en met hen tot verantwoorde keuzes te komen. Daarom hebben we een uitvraag gedaan bij gemeenten: welke ideeën leven er allemaal en welke zouden onzes inziens dan te verantwoorden zijn als je gaat kijken naar: hoe dicht ligt iets bijvoorbeeld bij een grondwaterbeschermingsgebied? Hoe dicht ligt het bij de natuur? Waar is er behoefte? Dan proberen we juist met hen de verantwoorde keuzes te maken. Dat je ziet dat er misschien soms ook behoefte kan zijn aan wel die solitaire woningbouw in het buitengebied, ecodorp of bijvoorbeeld één van de 250 stoppende agrariërs, die misschien een ecodorp of iets anders wil in het buitengebied, dat dat niet kan. Dat is wat hier wordt bedoeld met: wij gaan nog een keer goed kijken naar die kaders die u zelf heeft gesteld voor woningbouw buiten het bestaand gebied. Ik denk dat die kaders nu ... U zegt: we voelen allemaal aan dat dat een wenselijk initiatief is, maar het kan niet binnen uw regels en daarom willen we die regels nog een keer goed tegen het licht houden en met u het gesprek voeren: wat vinden we wenselijke vormen van woningbouw buiten die contouren en wat vinden we niet-wenselijke vormen van woningbouw binnen die contouren? Dus dat is wat hier bedoeld wordt. Met dit kader wordt eigenlijk alleen nog een keer benadrukt wat er al kan binnen het huidige omgevingsbeleid en stellen wij geen wijziging daarvan voor op dit moment.

De voorzitter: Mijnheer de Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Dank u wel. Dus als ik het goed begrijp, dan bestaat de ladder, alleen is die eigenlijk niet van toepassing ... Ja, de ladder is trouwens volgens mij ook nog maar één trede, dus ik zou eerder willen spreken van een opstapje. Het is geen ladder meer te noemen. Maar als ik het dus goed begrijp hebben we dus een ladder om de contouren te beschermen, maar die kunnen we niet beschermen

met deze zelfde ladder, omdat hier straks de grens naar vijftig woningen misschien gaat.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Theuns: Ja, dat ... Ja. Ja. Ja. Kort gezegd: ja. Maar ik vind het dus wel van belang om ook straks met uw Staten het gesprek te kunnen voeren: wat zijn uw ideeën bij straatjes erbij? Wij kunnen bijvoorbeeld ook hier in huis zeggen: nou, wat hebben wij in ieder geval allemaal aan beperkingen waar je geen woningbouw zou willen leggen, bijvoorbeeld een natuurnetwerk, bijvoorbeeld grondwaterbeschermingsgebieden? Nou, leg ze maar eens allemaal over elkaar. Wat blijft er dan nog over en zijn er dan bepaalde ... Blijft er dan nog veel over? Wat zijn dan de plekken waarvan je zou willen zeggen: daar willen we het wel en daar willen we het niet? Dat is nou juist iets waar we u in stelling willen brengen, om daar uitspraken over te doen, omdat ik denk dat het huidige beleid daarin iets te zwart-wit eigenlijk is. Je kunt dus nu al best wel veel buiten de kernen doen, maar je kunt geen ecodorp bouwen. Nou, is dat dan nog van deze tijd? Ik weet het niet.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, los van het ecodorp ... Ik vind dat ook wel een heel interessant punt, dat we daarnaar moeten gaan kijken: hoe kunnen we dat mogelijk maken? Maar binnen die huidige ladder of het opstapje rondom duurzame verstedelijking mist dus echt nog wel die schakel om eerst te kijken naar transformatie van huidig leegstaand vastgoed. Tenminste hoe ik het nu begrijp. Mijn vraag was eigenlijk ook: zouden we dat als eerste uitgangspunt kunnen hanteren en pas daarna, als er daar geen mogelijkheden toe zijn of te weinig mogelijkheden toe zijn, kijken naar nieuwbouw binnen de kern en dan pas naar straatjes erbij, eventueel ook in het buitengebied.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: In die Limburgse Aanpak Bebouwde Omgeving zitten alle drie de sporen, de intercitystations, het straatje erbij en de transformatie. Het is geen volgorde van prioriteit waar wij prioriteit aan geven. We doen ze alle drie tegelijk. Als we zouden doen wat u in ieder geval denk ik vraagt, van 'waarom kijk je niet eerst naar transformatie, dat dat helemaal is uitgesloten en ga je dan pas nieuw bouwen?'; dat is de situatie waar we vandaan komen. We hadden namelijk een soort sloofonds. Als je een nieuwe woning wilde bouwen, dan moest je daar geld in stoppen om te compenseren, zodat uiteindelijk een woning ook gesloopt kon worden. Daarmee hield je juist ook de knip op nieuwe ontwikkelingen en daardoor zitten we denk ik nu vandaag de dag in de situatie waarin we nu zitten, dat we gewoon een woningtekort hebben. Wat niet wil zeggen dat er niet ook veel aandacht voor transformatie moet zijn. Volgens mij, de heer Wolters Gregório vroeg daarnaar: kunnen we dat met gemeenten stimuleren? Ja, daar zijn bijvoorbeeld heel veel landelijke middelen voor. Het Volkshuisvestingsfonds, waar inderdaad Parkstad en Venlo onlangs veel geld uit hebben gekregen, maar nog niet alle gemeenten weten die fondsen te vinden. Daarom hebben wij als Provincie ondersteuning ter beschikking om gemeenten te kunnen helpen bij het doen van een goede aanvraag op dat vlak. Dus dat ondersteunen we van harte. Het is ook uiterst van belang, want we hebben meer dan 500.000 woningen in Limburg die getransformeerd moeten worden. Dat is een enorme opgave.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja. Daarom bedoelden we ook juist om niet aan een strikte volgorde vast te houden. Daar hadden we net ook al een kleine discussie over. Maar meer zoals je eigenlijk ziet bij de zonneladder, dat je in eerste instantie gaat kijken naar: nou, wat kunnen we doen aan zon op daken?. In dit geval: wat kunnen we transformeren? En dat je niet die stap in ieder geval overslaat alvorens je hele nieuwe straten erbij gaat zetten. Ik denk dat dat echt wel wenselijk is. Ik denk dat dat ook een hele mooie oproep was juist in die brief van MKB-Limburg en partners. We hebben zoveel leegstand in onze kernen. Dat tast de leefbaarheid ook echt aan. Dus naast dat die woningbouwopgave belangrijk is, is het ook echt wel belangrijk om onze kernen mooi leefbaar te houden. Het is juist zo belangrijk voor het toerisme en voor die economische groei. Dus dat is eigenlijk ook iets meer het idee achter die zonneladder à la woningmarkt.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik snap uw punt en toch denk ik dat een volgordelijkheid tussen die drie niet de juiste weg is. Voor bijvoorbeeld grotere dorpskernen, waar er ook nog gewoon winkels liggen, kan het juist heel erg van belang zijn om een stukje groei te kunnen accommoderen, ook in de vorm van een straatje erbij. Volgens mij hadden we de vorige keer dat gesprek: door een straatje erbij gaat er geen nieuwe supermarkt terugkomen in een dorp waar er niks meer is en gaat er ook geen nieuwe winkelstraat meer ontstaan, maar je kunt wel voorzieningen die er nog zijn juist in stand houden, dus ook vanuit het punt van de heer Mares van het vitaliseren of het vitaal houden van bepaalde dorpscentra kan het ook nodig zijn om niet alleen te transformeren, maar ook juist een stukje groei toe te staan. Dus daarom zouden wij niet voor een volgordelijkheid in die drie zijn, maar moet je alle drie de sporen tegelijk bewandelen.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik hoor de Gedeputeerde net zeggen: op dit moment gaat het eigenlijk om de regels zoals ze er nu al liggen en kijken we wat we daarbinnen accommoderen; op basis van die inventarisatie van de behoeftes gaan we kijken of we die regels wellicht aan moeten passen. Is dat dan ook het moment dat u zegt: dan willen we die eigen regels eens tegen het licht houden, of we het daar nog wel mee eens zijn? Zo ja, op wat voor manier gaan we dat doen en komt dat dan ook hier in de commissie terug? Wat moet ik me daarbij voorstellen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns?

Gedeputeerde Theuns: Dat is gewoon onderdeel van het proces van de Provinciale Omgevingsvisie, waarin je inderdaad uitspraken zou kunnen doen over: hoe kijk je dan aan tegen dat straatje erbij? Waar wil je het niet? Ten dienste van wat wil je het wel of niet? Wil je dat puur en alleen daar waar het gaat om leefbaarheid? Wil je dat ook om een stukje gewoon bevolkingsgroei te kunnen accommoderen? Nou, dat zijn dingen waar u iets van moet vinden.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Als vervolg daarop: ik zit ook nog een beetje te kauwen over net dat gesprek rondom de ladder of het opstapje van duurzame verstedelijking. Die afweging, is dat iets wat we dan daarin mee kunnen nemen, of we dat soort onderbouwingen inderdaad willen vragen vanaf één woning, twaalf woningen of misschien toch meer. Ik maak me daar ook wel een beetje zorgen over, moet ik bekennen.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Zeker. Je ziet, die ladder van duurzame verstedelijking zit eigenlijk nu al in uw Omgevingsvisie, in de zin van de Limburgse principes. Dat is dan het 'meer stad, meer land'-principe, waarin wordt gezegd: juist het uitgangspunt is: doe eerst binnenstedelijk en dan pas aan de rand daarvan. Dus die Limburgse principes; ja, dat is bij uitstek uw taak om daar iets van te vinden en om dan dit soort punten aan de orde te stellen. Dan denk ik dat ik ondertussen heel veel vragen bij wonen ook al heb gehad, maar er staan er nog paar open. De PVV vroeg of de ambities realistisch zijn. Antwoord: ja. Deze week stond in de krant dat we als Limburg één van de enige regio's zijn die de getallen van de Woondeal halen. Het is in ieder geval realistisch tot op heden. U vroeg ook vanuit welke wettelijke taak wij dan toezicht houden op gemeenten. Dat is de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Dus dat zijn niet de onderwerpen die u noemde. U vroeg ook naar de status van de LABO. Ja, die krijgt status doordat u dat straks hopelijk vaststelt in uw provinciale Omgevingsvisie. Even kijken. LOKAAL-LIMBURG vroeg naar een straatje erbij. Daar heb ik denk ik al wat dingen over gezegd. Het ecodorp van de VVD, daar heb ik ook wat dingen ... Niet het ecodorp van de VVD, maar door de VVD aan de orde gesteld. Ja. Het moet niet gekker worden, zal ik zeggen.

De voorzitter: Wel een mooi beeld. Allemaal VVD'ers in een ecodorp.

Gedeputeerde Theuns: Mevrouw Waajen vroeg naar ... Mevrouw Waajen vroeg naar het straatje erbij. Daar heb ik wat dingen over gezegd. Het noemen van alleen de ouderen; ja, ik ben het met u eens. We hebben nog meer aandachtsgroepen. **Ik zal kijken of we dat in de tekst nog wat meer kunnen versterken.** Inderdaad, jongeren zijn daarin net zo belangrijk als ouderen, waarbij ik wel zeg: juist als je de ouderen op de woningmarkt in beweging krijgt, krijg je ook een stukje doorstroming, wat nu vastzit. Dus dat is wel een ... Maar dat weet u denk ik als geen ander. De BBB vroeg ook naar het straatje erbij en welke aanpassingen in de POVI zijn voorzien. Nou, ik denk dat ik daar wat dingen over gezegd heb, juist om een voorbeeld als een ecodorp wel mogelijk te maken, waar dat nu niet zo is. U zegt: in eerste instantie, doet u dan nog andere dingen? Nee, dat klopt. We doen daarnaast niet per se nog andere dingen. Het is een beetje een kromme formulering. Het boerenhofje erbij. Ja, dat is eigenlijk het punt wat ik ook raakte: zou je, als je 250 stoppers hebt potentieel en je wil die een alternatief bieden, dan kan dat niet 250 keer zijn: maak er maar natuur van en ga de rest van je leven maar met de armen over elkaar zitten. Dus juist ook dit soort vragen, van: moet je niet naast een ecodorp ook aan boerenhofsjes gelegenheid geven? Ja, dat is een terechte vraag, denk ik, maar het kan niet binnen uw huidige kaders, want dan zeggen we: dat is solitaire woningbouw op een plek in het buitengebied. Dus ik zou zeggen: houd hem vast voor de POVI. Even kijken. Of het punt nog steeds staat dat wij alleen handjes financieren en geen onrendabele toppen. Dat vroeg u ook nog. Ja, dat punt staat ook nog steeds. Dan heb ik de vragen van ... Even kijken. De SP vroeg naar de urgentieverordening. Dat is een bevoegdheid van gemeenten. Het is

even uitgezocht. In Friesland hebben ze inderdaad met alle gemeenten samen besloten om één urgentieverordening vast te stellen. Dat heeft niet de Provincie gedaan, maar dat hebben de gemeenten onderling gedaan. Ik kan het een keer vragen, in het BO Wonen, of er daar behoefte aan is bij de gemeenten. Ik denk eigenlijk dat die behoefte hier een stuk minder zal zijn, om dat overal hetzelfde te doen. Ik zal het aan de orde stellen. Maar het is wel echt een gemeentelijke bevoegdheid, dus dat ligt niet bij ons. Transformatie en het Volkshuisvestingsfonds van de heer Wolters. Daar heb ik iets over gezegd. U vroeg nog naar woningen bestemmen voor arbeidsgroepen, voor bepaalde arbeidsgroepen. In de huidige situatie kan een gemeente de helft aan bepaalde bevolkingsgroepen of bepaalde beroepsgroepen toewijzen, waarbij dan weer maximaal een kwart volgens mij naar de eigen bevolking mag gaan. In de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting kunnen gemeenten straks 50% van hun programmering toewijzen aan een bepaalde groep en mogen ze die zelf verdelen, of dat dan leerkrachten, eigen inwoners of wat dan ook zijn. Dus dat is hoe dat straks in de wet zit. Dat moeten de gemeenten uiteindelijk zelf onderling bepalen of zelf bepalen. Mevrouw Mertens vroeg naar het straatje erbij. Daar heb ik een aantal dingen denk ik over gezegd. De betaalbaarheidsgrens. Inderdaad, sociale huur is 30%. En het ecodorp, daar vroeg u naar, maar daar heb ik denk ik ook voldoende over gezegd.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was even in de POVI gaan kijken om te zien waar ik dat dan terug zou kunnen vinden. Maar klopt het dan dat het straatje erbij ... Valt dat dan onder ruimte voor ruimte? Onder wat valt het straatje erbij dan?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, het straatje erbij staat nu niet in de POVI.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, dat snap ik, dat het niet in de POVI staat, maar u zei: in feite, een straatje erbij is POVI-proof. Dat is wat ik genoteerd heb. Dat zijn mijn eigen notities, hè? Toch? Dan ben ik gaan zoeken: waar zou het dan onder kunnen vallen? Dan staat erbij: we bouwen eigenlijk niet buiten de randen van of buiten de contouren, maar we hebben wel nog ruimte voor ruimte en we hebben nog voor flexibele ... Sorry.

De voorzitter: Mijnheer Theuns, kunt u die vraag nu beantwoorden of zullen we dat even achteraf doen?

Gedeputeerde Theuns: Ik kan hem nu in ieder geval gedeeltelijk beantwoorden, maar ik kan ook zorgen dat u heel precies op schrift krijgt welke verordeningspassages of artikelen daar ...

De voorzitter: Dat is misschien wijzer.

Gedeputeerde Theuns: Ja, maar het is wel een wezenlijke vraag, denk ik, die u stelt, namelijk de toepassing van die Limburgse principes, dat 'meer stad, meer land' bijvoorbeeld, dat dat niet woningbouw buiten die contouren uitsluit, maar je moet wel als gemeente met een hele stevige onderbouwing komen. Waarom dan op die plek? Dan begint het bij: is er überhaupt een behoefte? Als er een behoefte is, kun je die dan niet realiseren binnen het bestaande stedelijke gebied? Als je dat kan onderbouwen, dan kom je

vervolgens op: oké, waarom kies je dan voor deze plek in het buitengebied? Dat moet dan niet de onderbouwing zijn van: ja, hier heb ik een initiatiefnemer die toevallig een stuk land heeft en die daar iets wil ontwikkelen. Nee, je moet juist vanuit wat het landschap aankan, aan de hand van een principe als water en bodem sturend, onderbouwen waarom dit dan de beste plek is om dat te doen. Als je dat allemaal zo afloopt, dan kan het ook wel binnen de huidige POVI en verordening, maar we zullen zorgen ... **Ik zeg u toe dat u dat even op schrift wat nauwkeuriger krijgt.** Even kijken. Dan had ik nog mevrouw Boven. Die vroeg ook naar het straatje erbij. D66 vroeg ook naar de LABO, transformatie. 'Moeten wij kampioen transformatie worden?', zei u. Dan zeg ik: ja, zeker, dat moeten wij worden, dus ik hoop op vele aanvragen. Nee. Nee, dat is geen toezegging. Tot slot, voorzitter, dan rond ik af, ik had nog een paar vragen van mevrouw Boven, die specifiek gingen over het onderwerp ruimte. Er waren niet zo heel veel vragen over dat hoofdstuk gesteld. U vroeg naar het meervoudig ruimtegebruik: moeten we niet dat meervoudig ruimtegebruik in de natuur uitsluiten? Daarvan zou ik zeggen – ik vond het een mooie discussie trouwens, die u in uw commissie onderling had – van: juist niet meervoudig ruimtegebruik in de natuur uitsluiten. Wat goed is voor de natuur, kan ook goed zijn voor de bescherming van ons drinkwater, kan ook goed zijn voor bijvoorbeeld nieuwe vormen van landbouw die extensiever zijn. Dat soort functies kunnen juist soms op een ... Ja, ik zie u fronsen, maar dat soort functies kunnen juist soms heel goed samengaan. Juist vanuit duurzaam ruimtegebruik wil je dat je dat soort functies die niet bijten met elkaar combineert. Dus wij gaan de natuur niet uitsluiten van meervoudig ruimtegebruik, juist ook vanuit dat perspectief.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dan een vraag. U zegt: meervoudig gebruik, dat doe je als het elkaar niet bijt. Waar staat dat en wanneer is iets bijten dan? Wat is dan het criterium?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat is geen exacte wetenschap natuurlijk, wanneer iets bijt. Maar op het moment dat je constateert dat je nu bijvoorbeeld drinkwaterbeschermingsgebieden of grondwaterbeschermingsgebieden hebt waar je misschien intensievere vormen van landbouw nu hebt en we zijn bezig met een transformatie van het buitengebied en je zou misschien naar een andere inrichting van functies moeten gaan, dan denk je: ja, probeer dan de extensievere vormen van landbouw bijvoorbeeld ... Als je dan de mogelijkheid krijgt om opnieuw een puzzel te leggen, ga dan juist naar de gebieden waar het kwetsbaarder is, omdat daar bijvoorbeeld drinkwater wordt opgepompt of iets anders. Dus op die manier kijken we daarnaar. We hadden vorige week bij de bespreking van het beleidskader Landelijk Gebied daar ook een heel gesprek over. Je moet bijvoorbeeld ook straks bepaalde zones vrijhouden van bebouwing, omdat dat het winterbed is van de Maas. Nou, dat soort dingen. Probeer dat soort functies dan zoveel mogelijk met elkaar te combineren. Dat is eigenlijk meervoudig ruimtegebruik.

De voorzitter: Oké. Ga maar door.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik had nog maar één vraag en die was ook van mevrouw Boven, namelijk de agenda Bodem en Ondergrond. Weer een nieuw actieplan. Komt er dan eigenlijk wel actie? Nou, eigenlijk is dat gewoon het werkprogramma van de mensen die hier in huis bezig zijn met de wettelijke taken ook

vaak op het gebied van bodem. Dat was er al in de periode 2015-2022. Daar gaan we dus nu een agenda voor de komende paar jaar voor vaststellen. U zegt: wat zit daar dan allemaal in? Daar zitten bijvoorbeeld dingen in die de bodemkwaliteit verbeteren, het masterplan Bodem, wat vorige week bij het beleidskader aan de orde is gekomen, maar daar zit bijvoorbeeld ook in dat daar waar diepe ontgravingen plaatsvinden, je daar de negatieve effecten van wil mitigeren. Nou, dat zijn mensen die daar bijvoorbeeld mee bezig zijn. Daar zit in dat we zoveel mogelijk willen stimuleren dat we de bodem efficiënt en veilig benutten. Wij zijn bijvoorbeeld nu vanuit die optiek bezig met het waterschap, om onderleggers te maken voor de bodem, om in beeld te kunnen brengen: waar is er hittestress, waar staat de waterkwaliteit onder druk, waar zijn er hele goede landbouwgronden? Dat je allemaal kaartmateriaal eigenlijk maakt, wat inzicht kan geven aan partijen die bezig zijn met ruimtelijke ontwikkelingen, zodat je daar een voordeel mee kan doen. Nou, dat is bijvoorbeeld iets wat we doen in zo'n agenda. Als u dat interessant vindt, dan kunnen we u dat ook nog toesturen. Maar hij is nog in ontwikkeling, dus laten we gewoon zeggen dat als die klaar is, dat we hem aan de Staten toesturen. Als de agenda Bodem en Ondergrond 2030 klaar is, dan zullen we die ter informatie aan de Staten toesturen, dat werkprogramma. Voorzitter, volgens mij heb ik dan alle vragen beantwoord.

De voorzitter: Nou, kijk, dan zit je precies op 30 minuten. Je bent helemaal geweldig. Dan gaan wij naar de tweede termijn van uw commissie. Ik ga weer beginnen bij mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb nog één vraag die volgens mij – maar misschien heb ik het gemist – nog niet helemaal beantwoord is. Weer even terug ook naar die doelen die in het coalitiekakkoord staan geformuleerd. Ik snap dat heel veel valt onder die definitie van leefbaarheid. Maar één van de specifieke doelen is dat de voorzieningen in kernen verbeterd moeten zijn. Dat wordt ook genoemd in de inleiding hier, dat juist in de kleine kernen de leefbaarheid onder druk staat, omdat veel voorzieningen verdwijnen. Maar de voorzieningen die daar genoemd worden zijn de toegang tot onderwijs en zorg in de buurt en de toegankelijkheid van openbaar vervoer, terwijl wij volgens mij vanuit dit kader geen scholen en bushaltes en zo gaan financieren. Dus hoe draagt dit kader bij aan het verbeteren van die voorzieningen? Bij het Leefbaarheidsfonds komt veel terug in de evaluatie. Dat is niet helemaal ideaal, maar snap ik ook wel. Begrijp ik het goed dat er voordat de tweede tranche wordt opengesteld op basis van die evaluatie nog punten aangepast of aangescherpt kunnen worden? Zo ja, is dan al bekend wanneer wij die evaluatie ook kunnen verwachten in de commissie? Als het gaat over wonen; ja, ik blijf zelf inderdaad wel worstelen met die grens van € 355.000, maar de Gedeputeerde gaf ook aan geen onderscheid per regio te willen maken met dat grensbedrag. Ik vroeg me af waarom dat zo is. Er zit natuurlijk wel een verschil in woningmarkt en prijspeil in de verschillende regio's. Is ook bekend of met die 30% sociale huur en 30% andere betaalbare woningen de woonbehoefte naar die betaalbare woningen inderdaad wordt opgevuld als we die woningen toevoegen of hebben we dan eigenlijk nog steeds een tekort aan betaalbare woningen en is bijvoorbeeld voor die extra ambitie van 20.000 ook zo'n percentage afgesproken, hoeveel procent daarvan betaalbaar moet zijn en in welk segment dat mag vallen? Dan nog heel even kort over die ecodorpen en boerenhofjes. Er zijn natuurlijk ontzettend veel initiatieven die op zichzelf heel erg interessant en goed zijn, maar ik denk inderdaad dat we goed moeten nadenken over welke voorwaarden we daaraan stellen. Als ik een ecodorp zou starten, zou ik ook midden in een natuurgebied willen zitten, maar dat lijkt me in algemene zin niet wenselijk, als we nog tien van dat soort initiatieven krijgen. In die zin kan ik ...

De voorzitter: Kunt u afronden?

Mevrouw Schuurig (PvdA): Ja, ik ben bijna klaar hoor. Maar ik vraag me dus af of dat expliciet daarin terugkomt. Dat was het.

De voorzitter: Oké. Dank je wel. Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben, voor zover ik begreep, op vier vragen geen antwoord gehad. Misschien dat ik het gemist heb. Dan mijn excuses. Ik wil ze graag nog even herhalen. Dat heeft te maken met de vraag over de Wet versterking regie volkshuisvesting. Wat doen wij als Provincie bij het toezien en de stappen tussen toezien en ondernemen, overnemen, mijn excuses, als de gemeente dit verwaarloost? Ook met betrekking tot de schaalverdeling van het Leefbaarheidsfonds: moeten wij aan het onbedoeld maaien van bloemen, bloemenvelden of een vlindertuin bijvoorbeeld denken of moeten we dat anders interpreteren? We hebben de discussie hier al een beetje gevoerd; met betrekking tot het afstand willen nemen ... Wie is er verantwoordelijk als dat dus fout gaat? De laatste vraag die ik had heeft te maken met de nieuwe programma's en projectbesluiten op pagina 57. Dat zijn beide bevoegdheden van GS. Welke rol heeft PS hier dan nog in? Daar had ik ook nog geen antwoord op. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Ik kijk even naar mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, dank u wel. Ik heb verder geen opmerkingen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Wat betreft het Leefbaarheidsfonds laat ik het er even bij. Het straatje erbij leverde natuurlijk best wel wat inzichten en discussie op. Ja, ook al krijgen we natuurlijk meer wettelijke mogelijkheden, de Wet versterking regie volkshuisvesting; ik denk dat we het vertrouwen bij de gemeenten neer moeten leggen. De gemeenten geven er blijk van dat ze ook geen straatjes erbij in de natuur willen bouwen en gaan heel zorgvuldig om met die ladder van duurzame verstedelijking. Ik wil nog graag heel even de focus leggen op aftandse bedrijventerreinen, zowel in die rode lijnen alsook aan de rand van de kernen of wijken. Het is wel belangrijk om dat te blijven meenemen. Ja, die ladder van duurzame verstedelijking. Wij begrijpen dat die niet strikt volgtijdelijk is, maar je kunt er natuurlijk wel bij aangeven: we hebben daar een bepaalde voorkeur bij. Maar dat ademt dat stuk dan ook wel uit. We hebben natuurlijk ook, net als veel andere fracties, die zorgen om die kleine kernen, die leefbaarheid, maar ook daar kunnen we enige invloed op uitoefenen, niet door een frietkraam open te houden of een school open te houden. Dat kunnen we gewoon niet. Ja, dat is ook belangrijk. Dat is buitengewoon belangrijk, maar dat kunnen we zelf niet. Wat we wel kunnen – ik denk dat de Gedeputeerde daar ook wel een aantal keren op gereflecteerd heeft – doen is wat massa te houden. Dat kun je dus door inbreiding doen. Dat kun je door herstructurering doen. Maar dat kun je ook door straatjes erbij doen. Dat levert ... Ja, dat hangt af van waar je bent. Wat ons betreft gaat het om drie dingen: maatwerk, maatwerk en nog eens maatwerk. Nou, komt het ooit zo ver dat we totaal aan die woonbehoefte voldaan hebben, dan krijg je natuurlijk nog de balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Al heb je een woning, als je verkeerslawaaï hebt, fijnstof, gevaarlijke stoffen,

lichtvervuiling, recreatieve uitwassen, geuroverlast, bodemvervuiling, logistieke hallen binnen een woonwijk, noem maar op; ja, dan kan die leefomgeving ook danig verpest worden. Ik denk dat dat meer iets is wat we gaan meenemen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Maar ik wil dat even benoemd hebben, omdat deze derde poot wel wat ondersneeuwde onder de twee eerste zaken. Dat is de inbreng in de tweede termijn van deze fractie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Beucken. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ook dank aan de portefeuillehouder voor de beantwoording, ook dat de ondernemers nog een plek krijgen, wanneer wel, wanneer niet, binnen dit kader. Ik heb onlangs vragen gesteld over het grensbedrag bij de starterslening. Ja, dit kruist. Ik wacht het antwoord gewoon af. Maar het blijkt wel weer dat die € 280.000 bij de starterslening dan eigenlijk echt veel te laag is. Maar dat is van later zorg. Mijn opmerking met betrekking tot ecodorpen was met name: wat is nodig om zoiets wel mogelijk te maken? Met name ook de precedentwerking. Het wordt ontwikkeld als ecodorp, het mislukt misschien en wat dan? Dan heb je daar wel tien woningen staan. Dat snap ik, die worsteling. Dat is vaak ook wel heel lastig in te kaderen, hoe je het dan wel regelt, hoe mooi het initiatief is. Ook meer in algemene zin, hoe de Provincie veel meer die rol van ... Niet zozeer de initiatieven sturen, uitvoeren en bekijken, maar het mogelijk maken dat die initiatieven überhaupt van de grond komen. Ja, daar wou ik het eigenlijk bij laten.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens, een momentje. Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Een korte vraag. Hoor ik mijnheer Nijskens nou pleiten voor het inperken van ondernemersrisico's als het gaat om die ecodorpen bouwen?

De heer Nijskens (VVD): Nee, zeker niet.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Dank u wel, voorzitter. Nee, zeker niet. Waar het mij om ging, waar de worsteling denk ik zit bij de Provincie en bij de besluiten vroeger van PS is: het wordt vergund als ecodorp, het wordt ontwikkeld als ecodorp. Stel dat het dan mislukt. Vervolgens wordt het dan een gewoon dorp. Dan zit je eraan vast. Welke precedentwerking gaat daarvan uit? Dat zijn natuurlijk punten waar we goed over na moeten denken, hoe aantrekkelijk dat initiatief ook in eerste aanzet klinkt. We hebben er voorbeelden genoeg van. Ja. Dan zijn ondernemers best wel slim om hun positie eigenlijk toch veilig te stellen.

De voorzitter: Dat was het, mijnheer Nijskens? Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. De woordvoering van mijnheer Nijskens laat me ook weer denken aan überhaupt de sturing ook op prijscategorie, huurhoogte et cetera. Dat kun je soms wel doen en een ontwikkelaar kan dan opleveren, maar hij kan het de dag erna verkopen en dan kan hij er al een andere prijscategorie van maken. Dan sta je als gemeente met de handen in het haar. Dus ja, de stuurbaarheid die we hier af en toe suggereren; ik zou ons daar ook wat realisme in gunnen. Ik hoop dat

de Gedeputeerde ons daarin mee kan nemen in een eerstvolgende informatiesessie. Ja, dat het belangrijk is. Sorry, ik zie ...

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja. Is het de mevrouw van het CDA bekend met ons speculatiebeding, de verplichte terugkoopregeling et cetera van de projectontwikkelaars?

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Jazeker ben ik daarmee bekend. Ik heb acht jaar op volkshuisvesting een portefeuille gehad als wethouder. Dus daar ben ik mee bekend. Maar ik ben ook bekend met het idee dat we denken te sturen op iets en dat dat bij nader inzien helemaal niet zo stevig is als het beeld dat wij als raad of als PS daarbij zouden kunnen hebben. Dus daarom vraag ik de Gedeputeerde: neem ons daar ook eens even realistisch in mee in een volgende informatiesessie. U heeft ons als CDA-fractie nog niet helemaal overtuigd van de 2 ton per gemeente. Uw insteek als College is duidelijk, maar daar moet ik toch bij ons in de fractie nog wel even over spreken, omdat men toch de neiging had om daar misschien wel twee keer 2 ton per gemeente van te mogen maken. Ik hoorde het een collega eerder ook zeggen, omdat het ook tot gedoe in een dorpskern kan leiden. Als er dan al één keer iets is uitgekeerd, krijgt een andere vereniging misschien niks. Dan vinden wij 2 ton misschien te weinig. Dus dat neem ik mee terug naar de fractie en daar komen we in de Statenvergadering op terug. De woordvoering van mevrouw Mertens heeft bij mij ertoe geleid dat ik nog een vraag extra heb gekregen. Dat is: zou u ons ook eventueel schriftelijk of een andere keer mee willen nemen in de stand van zaken van de ruimte-voor-ruimteregeeling? Dank u wel. Helemaal afgehandeld? Ik hoor dat die is opgeheven. Nee, laten we niet speculeren.

De voorzitter: Niet speculeren hier. De Gedeputeerde antwoordt en niemand anders. Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja, voorzitter, dank je wel. Ik heb helaas ook een aantal vragen niet beantwoord gekregen of in ieder geval niet meegekregen anders. Dat gaat in ieder geval over de LABO. Ik heb daar ... Ja, ik kan het herhalen. In het beleidskader staat beschreven dat op de korte termijn wordt geïnventariseerd welke uitbreidingsbehoefte er is aan de dorps- en stadsranden. Mijn vraag ging eigenlijk over het tijdspad. Ik begreep vorige week uit de infosessie dat er volgens mij zelfs diezelfde middag nog iets met gemeenten werd besproken. Mijn vraag is vooral: wat is het tijdspad en wanneer kunnen wij daar eventuele uitkomsten van verwachten? Een andere vraag die ik had was of er bij die straatjes erbij rekening wordt gehouden met de bestaande bewoners en bedrijvigheid. Nog een derde vraag die ik daarbij had was of er ook rekening wordt gehouden met de lokale behoefte in de desbetreffende wijk of kern. Dan nog over de LABO van de lange termijn. Daar had ik nog een vraag gesteld. Omdat daar stond 'eventuele aanpassing van het huidige beleid voor bestaande en toekomstige uitbreidingsbehoefte'; aan wat voor aanpassingen moet ik dan denken, omdat er daar al naar wordt verwezen? Dan had ik voor mijn inbreng voor de tweede termijn; die sluit eigenlijk aan op wat mevrouw Schuur van de PvdA ook zei over die grens van € 355.000. In het AD stond namelijk een artikel van volgens mij de Provincie Zuid-Holland, die ook die grens van € 355.000 hanteerde, maar is teruggefloten door demissionair minister De Jonge omdat het landelijk op € 390.000 zit. Ik ben ... Ja, wij vragen ons als BBB echt af: wat gebeurt er in onze provincie en kunnen wij daar ook teruggefloten worden? Volgens mij is het antwoord daarop ja, als ik het zo net goed heb begrepen. Moeten wij dan misschien niet denken aan een extra categorie, behalve de betaalbare koop bijvoorbeeld de sociale koop? De betaalbare koop; nou, volgens mij heb je daar twee

keer modaal voor nodig. De NHG-grens van € 435.000 is volgens mij al losgelaten met betaalbaar, maar ja, als ik kijk hoe die stijgt, dan is die € 390.000 volgens mij nog hoger. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Kort drie dingen. Toch nog iets over het Leefbaarheidsfonds. Na beantwoording door de Gedeputeerde heb ik wel nog de vraag: hoe houden we balans tussen aandacht voor elk gebied hebben met het Leefbaarheidsfonds, maar ook het meest effectief inzetten van de middelen die we hebben? Met andere woorden: wanneer worden de meeste Limburgers geholpen met de leefbaarheid in hun omgeving? Ik snap dat je ook aandacht wil voor wijken en dorpen, dus de kleinere kernen. Ik ben het er helemaal mee eens dat we daar ook aandacht voor moeten hebben, maar er is een bepaald budget beschikbaar en de vraag is ook: gaat het budget ten koste van een grotere groep Limburgers die je in een misschien dichter bevolkt gebied ook kan helpen? Dus hoe maken we daar ... Hoe houden we als Limburgse overheid daar de grip op, dat die balans er wel is. Dan nog meervoudig ruimtegebruik. Daar is mijn vraag: hoe maken we bijvoorbeeld de koppeling in stad en dorp tussen aan de ene kant bijvoorbeeld seniorenwoningen moeten realiseren, misschien ook in een kleinere kern, waar er minder voorzieningen zijn, door juist te vragen bij gemeenten en bij vastgoedontwikkelaars, door onder of op die seniorenwoningen dan ruimte te maken voor die voorzieningen, zoals een huisarts, een fysiotherapeut, een gemeenschapsruimte ... Als we het toch hebben over meervoudig ruimtegebruik is dat heel slim om te doen. Als laatste heb ik opgeschreven dat ik weet dat we niet aan de lat staan voor het lokale voorzieningenniveau, maar kunnen we bij nieuwbouwprojecten wel in de gaten houden dat die voorzieningen ook voldoende aanwezig zijn? Anders is het dweilen met de kraan open, als gemeenten besluiten ergens een straatje of een wijk erbij te gaan bouwen, dat er later alsnog een keer bij de Provincie wordt aangeklopt voor het cofinancieren van een gemeenschapsruimte of wat dan ook. Ja, dat er van tevoren over wordt nagedacht dat ook openbaar vervoer in de buurt aanwezig is, et cetera, et cetera. Dus hoe houden we dat onder controle? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, nog twee vragen naar aanleiding van de eerste termijn. De eerste vraag gaat over de evaluatie van het Leefbaarheidsfonds. Wanneer we de subsidieregeling gaan evalueren en gaan aanpassen, gaan we dan niet het risico lopen dat er bijvoorbeeld verenigingen zijn die al tijdens de looptijd van de eerste tranche bedacht hebben: hé, we willen ook subsidie aanvragen, en dan op een gegeven moment komen wij met onze evaluatie. We passen hem aan en dan moeten zij gaan bijstellen. Hoe willen we daarmee omgaan? De tweede vraag gaat over het wonen en de grens van € 355.000. Wij zijn niet de enige regio die met een lagere huizenprijs gemiddeld te maken heeft, dus ik kan me voorstellen dat de regio's die er op dezelfde manier inzitten als wij in IPO-verband kunnen optrekken, naar het Rijk toe. Is dat niet mogelijk? Misschien kan de Gedeputeerde daar antwoord op geven.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had nog twee ... Ik had nog één vraag openstaan. Daar kwam weliswaar een antwoord op, maar dat was volgens mij niet helemaal wat ik

bedoelde. Ik heb gevraagd naar de borging dat bodem en water als leidende principes bij bestemmingsplannen worden gebruikt. Toen was het antwoord: ja, wij doen er al heel veel aan en toenemend. Maar dat is niet hetzelfde als dat je het borgt en dat dat wijdverspreid wordt. Alhoewel ik wel blij ben dat het in toenemende mate gebeurt. Dus dat is nog een vraag. En de andere is: u had het net over dat meervoudig gebruik. Er werden allerlei voorbeelden genoemd. U zei al: mijn wenkbrauwen gingen omhoog. Maar wie bepaalt dan wanneer meervoudig gebruik terecht is en op basis van welke criteria gebeurt dat dan?

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Geen vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb nog één onduidelijkheidje over dat Leefbaarheidsfonds. Heb ik het nou goed begrepen dat het nu niet voor inwoners of dorpsverenigingen mogelijk is om hun straten te vergroenen of bijvoorbeeld die aanleg van die sponsstraten, dat dat alleen vanuit gemeentelijk initiatief mogelijk is binnen dat Leefbaarheidsfonds? Daarnaast is D66 blij om te horen dat ook de Gedeputeerde Limburg kampioen wil maken in transformatie. Ik vroeg me daarbij wel af of de Gedeputeerde in het Transformatiefonds, bijvoorbeeld een provinciaal Transformatiefonds, iets zag. Ik heb dat niet helemaal teruggehoord in de beantwoording, maar dat kan ook aan mij liggen. Ik begrijp dat soms die gelijktijdigheid van transformatie als wel een straatje erbij nodig is, maar dat lijkt me ook weer niet helemaal de standaardroute. Ik vond het nu vanuit het beleidskader wel heel erg benaderd als: in eerste instantie gaan we een straatje erbij bouwen en o ja, we willen ook nog iets doen met transformatie van woningen. Misschien zou dat in het beleidskader wel nog meer kunnen worden verwoord, zoals we dat ook hier in commissieverband hebben besproken.

De voorzitter: Dank je wel. Dan geef ik de heer Theuns het woord voor de beantwoording in de tweede termijn. U heeft daar maximaal een kwartier voor.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel, voorzitter. Een stuk minder vragen dan de vorige keer, dus dat zou moeten lukken. Ik ga ze gewoon even af. Mevrouw Schuurink vroeg: de voorzieningen die worden genoemd in dat gele kadertje matchen niet helemaal met de dingen die je hieruit wil financieren. Ja, ik snap wat u zegt. We hadden daar bijvoorbeeld beter gemeenschapsaccommodaties of dingen kunnen noemen die je ook daadwerkelijk wil financieren. Ik snap wat u bedoelt. **Ik zal kijken of we dat ook in de tekst kunnen aanpassen.** Je suggereert misschien iets anders dan wat je bedoelt. Een aantal fracties vroeg: wanneer kunnen wij die evaluatie tegemoetzien? Ik zou willen zeggen: het eerste loopjaar wordt 2024, maar tegen de tijd dat u het kader heeft vastgesteld en de regio loopt is het nog maar een paar maanden, bijna. Dus ik zou willen zeggen dat wij dat over ongeveer een kalenderjaar, volgend jaar voor de zomer, met u bespreken, zodat u dat dan ook in ieder geval voor de zomer bij allerlei documenten die dan ook besproken worden kunt betrekken. Dan even: een aantal fracties heeft ook gevraagd ...

De voorzitter: Mevrouw Schuurink.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, ik was heel tevreden met wat de Gedeputeerde zei, tot het laatste zinnetje: dan kunt u dat bespreken met alle documenten die u voor de zomer krijgt. Ik heb liever niet dat dit onderdeel wordt van de P&C-cyclus namelijk. Dan krijgen we inderdaad zo'n stapel, dat we het nooit gericht over de regeling kunnen hebben. Ik dacht: dat moeten we misschien heel even explicieter formuleren.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: We bespreken het apart of in ieder geval, u gaat over de agenda, maar ik zou willen zeggen: we bespreken het apart hier in de commissie en wat daaruit komt kunt u vervolgens betrekken bij allerlei andere besluitvormingsprocessen. Dan over de betaalbaarheidsgrens. Daar hebben ook een aantal fracties nog naar gevraagd. De PvdA vroeg daarnaar. Mijnheer Nijskens zei er ook nog een aantal dingen. De BBB, de heer De Loijer, vroeg daarnaar. Ja, we zitten nu gewoon ... U vroeg ook nog: kunt u dan in IPO-verband niet optrekken? In ieder geval, aan deze kant werd dat gevraagd. Ja, we zitten gewoon met het feit dat minister De Jonge heeft gezegd: wij hanteren een maximum van € 390.000. Dus inderdaad, je kunt als Provincie zeggen: wij gaan onder dat maximum zitten, tegen wat wij aankijken als betaalbaarheidsgrens. Maar dat verandert niks aan de afspraken in de Woondeal. Dat minister De Jonge of het Ministerie van BZK ... Wie weet welke bewindspersoon er dadelijk komt. Dat daar wordt gezegd: wij kijken naar die € 390.000. Dus dan krijg je wel een hele kromme situatie, waarbij je zelf zegt: wij vinden betaalbaar eigenlijk iets anders, maar in het kader van onze verantwoording aan het Rijk worden we afgerekend op een ander getal. Dus ik denk, achteraf, als je het mij vraagt is de term 'betaalbaarheid' gewoon een hele kromme. Je had daar een andere term voor moeten kiezen. De suggestie die werd gedaan van: zou je daar niet een andere categorie nog aan toe moeten voegen; nou, dat is precies waar wij als gemeente over in gesprek willen gaan. Je hebt een lagere categorie en je hebt een iets hogere, minder betaalbare categorie. Nou, ik wil niet te veel begrippen nu de wereld in slingeren, maar we moeten daar even met gemeenten over nadenken wat wijsheid is. Misschien even vooruitlopend op de vragen die de heer Nijskens stelde over de starterslening, van: is die € 280.000 dan niet veel te laag? U krijgt die beantwoording nog, maar daar zien we juist van: die starterslening was bedoeld voor de onderste ongeveer 20% van de woningmarkt. Als je nu kijkt wat er op dit moment gewoon op Funda te koop staat en hoeveel van dat aanbod dan beneden die € 280.000 is, dan is dat ongeveer 20%. Dus de grens van de starterslening doet in ieder geval waar hij voor bedoeld is. Of u dat dan genoeg aanbod vindt, is een discussie die u in oktober weer mag voeren, maar waar hij voor bedoeld is, de onderste 20%, daar voorziet hij ook in. Dat is ook het aanbod ongeveer.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja, voorzitter, dank je wel. Ik begrijp dat minister De Jonge zegt dat die grens van € 390.000 aangehouden moet worden, want juist in dat kleine verschil tussen die € 355.000 en € 390.000 is de meeste winst voor de aannemers te verdienen, laat ik het zo zeggen, om een heel project rendabel te maken. Maar hoe zorgen we ervoor dat we niet in Limburg ernaartoe gaan dat we allemaal woningen juist daartussen gaan bouwen en het eigenlijk nog steeds niet betaalbaar is, behalve voor degenen die twee keer modaal verdienen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat zit dus ook in een stukje bestaande voorraad transformeren. Je zult niet alleen ... Je kunt niet alleen maar ... Wat je bouwt in die betaalbare categorie kan niet alleen maar nieuwbouw zijn. Je moet ook naar een transformatie van je bestaande woningvoorraad. Je ziet ook dat corporaties bijvoorbeeld ook heel hard hun best doen om prijzen te drukken. Vorige week of deze week, nee, vorige week, stond een artikel in de krant over de Bouwstroom Limburg, waar woningcorporaties zeggen: wij gaan samen in Limburg duizend conceptwoningen uit de fabriek afnemen en willen eigenlijk in de toekomst dat nog veel meer gaan doen." Als je vijfduizend of duizend woningen bestelt, dan is de prijs natuurlijk lager dan wanneer je iedere woning op maat moet laten bouwen. Dus er zijn wel heel veel initiatieven om ook in nieuwbouw, maar ook in transformatie die prijs laag te krijgen, maar ik sluit me ook wel aan bij de woorden van mevrouw Waajen: het is soms heel moeilijk om daarop te sturen als je een afspraak hebt dat alles beneden die € 390.000 moet vallen. Ja, dat is dus ook het moment dat een woning € 385.000 of € 380.000 is. Dus dat is continu een gesprek tussen gemeenten, ontwikkelaars, corporatie, bouwers en Provincie.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer nog.

De heer De Loijer (BBB): Ja, nog even als laatste interruptie; eigenlijk een hardopgedachte. Is er dan een mogelijkheid om als die regels er toch zijn, waar we ons aan moeten houden, er een extra regel aan toe te voegen misschien als Provincie, om een extra categorie als bijvoorbeeld die sociale koop eraan toe te kunnen voegen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Die extra categorie om in ieder geval dat onderscheid te maken, dat gaan we bespreken met gemeenten, maar uiteindelijk: we hebben een Woondeal ondertekend en je wilt ook niet weer tijdens de wedstrijd de spelregels gaan veranderen. Dat vind ik ook niet echt betrouwbaar naar onze collega-overheden en corporaties die ook een handtekening onder die Woondeal hebben gezet. Dus we gaan daarover het gesprek aan en u mag erop rekenen dat het echt onze serieuze aandacht heeft. Ik maak me er zelf ook zorgen over, maar het moet ook tegelijkertijd werkbaar blijven en er moeten wel nog woningen überhaupt gebouwd worden, want er heeft ook niemand iets aan als er niet meer gebouwd wordt.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nu we toch creatief aan het denken zijn: kun je wellicht met die ambitie die de Provincie erbovenop heeft gezet in die 20.000 het probleem slechten, de opmerking van de heer De Loijer en wat anderen zeggen? Dat je dus daar juist focust op het lagere segment. Ik denk juist dat daar met name de duurdere woningen gaan komen. Maar dat is mijn gevoel.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Uw vraag is: kan het? Ja, het zou kunnen. Of dat verstandig is; om dat nu zo even zelf uit de losse pols te gaan zeggen ... Ik vind dat ook echt iets wat we samen met gemeenten

moeten doen. Dat gesprek moeten we gaan voeren. Mevrouw Schuurink vroeg nog: voorziet wat er gebouwd wordt in het betaalbare en sociale segment dan ook echt in de behoefte die we in Limburg hebben? We hebben het net even opgezocht. Het antwoord is: dat voorziet in de behoefte en dan blijft er niet daarna nog een heel groot deel over. We kunnen er ook voor zorgen dat u de cijfers nog een keer op papier krijgt. Dan kunt u het zelf zien. Dan de vragen van de PVV. Ja, een deel had ik denk ik geraakt, maar ik zal ze even dan stuk voor stuk afdaan. De Wet versterking regie volkshuisvesting en dat inzetten van het IBT-instrumentarium; ja, wat gaat de Provincie dan doen? Dan kom je in wat je ook op andere gebieden van IBT doet. Dan kun je uiteindelijk overgaan tot een aanwijzing. Allemaal van dat soort dingen. Dat zit er allemaal tussen. Zo ver wil je uiteindelijk gewoon niet dat het komt. Uiteindelijk ga je dan met gemeenten in gesprek. Dat is denk ik gewoon stap één, om te kijken hoe je wel ergens toe komt, maar gewoon alle instrumenten die bij IBT horen kunnen daarbij worden ingezet. Ja, uw vraag over de bloemenperkjes; ja, zoals het hier staat opgenomen: wij proberen gewoon te zeggen: op het moment dat inwoners iets realiseren ... Dat is dan ook meteen de vraag van mevrouw Wesseling, want je kunt wel degelijk zorgen voor een stukje vergroening met het Leefbaarheidsfonds. Dat kan wel, maar dan wil je wel zeker weten dat de gemeente dat ook een goed idee vindt en dat niet daarna de gemeentebestuurder komt en zegt: je moet dit weer weghalen. Dat is een stukje kapitaalvernietiging. Dat zou gewoon niet goed zijn. Uw vraag was: wie is er verantwoordelijk als het fout gaat met subsidies? Nou, laat ik zeggen: uiteindelijk zijn wij verantwoordelijk voor het geld dat wij hier uitgeven, maar ja, ik zou juist willen dat we met dit Leefbaarheidsfonds ook eens een keer iets durven loslaten. Dat staat ook volgens mij zo in het coalitieakkoord. Dat we accepteren dat als er 100 dingen bij bewoners neerzet, dat er 98 dingen goed gaan en dat er ook 2 dingen fout gaan. Dan zou ik ons allemaal toewensen dat we dan de focus leggen op die 98 dingen die goed gaan en een keer niet met vingers staan te wijzen bij die 2 dingen die fout gaan, want volgens mij: waar gewerkt wordt vallen spaanders. Dat is ook in de maatschappij zo. Daar gaan ook weleens dingen niet goed, ook met de beste intenties. Dus ik wil eigenlijk helemaal wegblijven bij die schuldvraag. Maar dat laat onverlet dat wij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor wat er met provinciaal geld gebeurt. U vroeg nog naar het projectbesluit, wie daarvoor aan de lat staat. Dat is GS, maar zoals ook al eerder een paar keer in deze commissie gezegd: als wij een projectbesluit gaan nemen, dan sonderen wij dat eerst bij PS, maar het is een GS-bevoegdheid. Dan heb ik ze nu denk ik wel allemaal beantwoord. Even kijken. LOKAAL-LIMBURG: maatwerk, maatwerk, maatwerk. Ik sluit me daar helemaal bij aan. Ik zou zeggen: amen, mijnheer Van den Beucken. De heer Nijskens had het over de starterslening. Daar heb ik iets over gezegd. Mevrouw Waajen vroeg naar de ruimte-voor-ruimteregeleding nog. **Ik zal zorgen dat u daar even separaat over wordt geïnformeerd. Dat zit bij collega Satijn in de portefeuille vanuit deelneming. De deelneming loopt nog. In dat kader zal ik zorgen dat u nog een keer geïnformeerd wordt over de stand van zaken.** De BBB vroeg naar de LABO en het tijdspad van sommige dingen. Inderdaad, wij hebben vorige week een sessie gehad over grootschalige woningbouw. In Thorn hebben wij dat met de gemeenten gehad. Dat presenteren wij op 15 april hier in de feestzaal aan minister De Jonge, die dan hiernaartoe zal komen. Daar wordt ook een verhaal over het straatje erbij gepresenteerd door een aantal gemeenten die daar al mee aan de slag zijn. Daar worden ook de corporaties in de gelegenheid gesteld om zichzelf te presenteren. Rondom die momenten zal er ook wat communicatie plaatsvinden. We zullen uiteraard ook Provinciale Staten dan informeren over de stand van zaken rondom alles wat te maken heeft met de LABO. U vroeg ook nog ... Ja, dat straatje erbij, die behoefte, welke aanpassingen in het omgevingsbeleid ... Ik dacht dat ik die vraag beantwoord had door te zeggen: bijvoorbeeld iets als een ecodorp of een boerenhofje, dat kan nu niet binnen het bestaande omgevingsbeleid. De vraag is: wil je dat dan? Dat zijn bijvoorbeeld aanpassingen waar je het in ieder

geval over kunt hebben. Willen we dat? Dat zijn zo wat dingen die we nu al kunnen voorzien. Ja, u had nog vragen over het maximum van de € 390.000. Ik denk dat ik daar net wel het nodige over gezegd heb. Volgens mij heb ik die dan ook allemaal gehad. De heer Wolters Gregório: ja, hoe zet je middelen het meest effectief in, zodat zoveel mogelijk mensen ervan profiteren? Dat vind ik een ... Ik snap uw vraag en tegelijkertijd denk ik: ja, volgens mij was nou net de les van 'Elke regio telt' dat als we middelen alleen maar inzetten op de plekken waar de meeste mensen ervan profiteren, we in situaties terechtkomen waar we niet willen zijn. Dus ik zou zeggen: laten we middelen af en toe iets minder efficiënt inzetten, want dan profiteert tenminste elke Limburger ervan. Dat is mijn antwoord op die vraag.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório, wat vindt u daarvan?

De heer Wolters Gregório (SP): Daar ben ik het helemaal mee eens, met de heer Theuns, maar dat zal ook niemand verbazen. Mijn vraag was meer: het is vandaag vaker ter sprake gekomen. We verwachten dat de meeste initiatieven die van onderop komen ook voor de kleine kernen en kleine dorpen bestemd zijn of door die groepen gedaan gaan worden. Maar de verwachting is misschien dat we een kader Leefbare steden en dorpen hebben, dat je ook juist in het stedelijk gebied initiatieven verwacht die impact hebben op een grotere groep mensen. Misschien moet ik hem zo verwoorden. Dus dat we niet alleen maar strakjes projecten hebben gedaan voor het straatje erbij of voor een gemeenschap van twintig mensen, maar dat je ook een significant aantal projecten start als Provincie of ondersteunt waar tweehonderd of misschien wel tweeduizend mensen profijt van hebben. Dat is eigenlijk waar ik op doel. Hoe houd je die balans erin?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat ben ik helemaal met u eens. Ik weet eigenlijk niet of er meer initiatieven vanuit de dorpen gaan komen dan vanuit de steden. Dat durf ik eigenlijk nog ... Ik hoor u dat zeggen, maar dat durf ik nog niet zo te stellen, dat dat zo gaat zijn. Dat moeten we gaan zien. Dat is nou juist één van de redenen dat wij zeggen: houd nou een maximum per gemeente aan, vooral in dat eerste jaar, zodat je juist voorkomt dat hier straks tien actieve dorpen aan de deur staan en die alle middelen juist gebruiken. Dus we willen juist zorgen voor die regionale spreiding over heel Limburg. U had het in het kader van meervoudig ruimtegebruik ook over: leg woningen neer daar waar ook bijvoorbeeld zorgfuncties en dat soort dingen liggen. Ja, dat is één van de redenen dat je nu bijvoorbeeld niet solitair mag bouwen in het buitengebied, omdat we denken: ja, dan hebben we straks allerlei versnipperde plukjes woningbouw en dan zit je heel ver weg bij die voorzieningen, want je wil juist bijvoorbeeld ouderenwoningen organiseren daar waar ook de voorzieningen dicht in de buurt zijn. Dus dat onderstreep ik helemaal. Ja, u zei ook: dat straatje erbij, doe dat dan ook op plekken waar er nog voorzieningen zijn. Nou, ons beeld als Provincie is: we hebben nu die inventarisatie gedaan bij gemeenten. Bouw straatjes erbij, ook waar nog een bepaalde infrastructuur aanwezig is, waar de bus nu nog wel stopt, waar de supermarkt er nu wel nog is, want je gaat er geen nieuwe supermarkt meer voor terugkrijgen, maar je kunt wel bepaalde voorzieningen net in stand houden. Dus ook dat punt onderschrijf ik van harte. Mevrouw Mertens zei: wanneer kunnen we die evaluatie tegemoet zien? Dat is dus over één kalenderjaar van nu. Voor de zomer 2025. U zegt: ja, wat doe je dan op het moment dat mensen al vol energie zijn en hun aanvraag klaar hebben liggen, maar dan schrikt PS hem? Ja, ik zou zeggen: op het moment dat er in een bepaalde categorie heel veel enthousiasme is om te komen met een initiatief, dan blijkt waarschijnlijk ook uit die

evaluatie dat dat succesvol is en dat u het zou moeten doorzetten. Dan zou het heel apart zijn als uw Staten dan uiteindelijk zeggen: nou, laten we dat dan eruit schrappen, juist omdat het zo succesvol is. Ja, ik denk dat we daar ook gewoon een beetje pragmatisch mee om moeten gaan. Als dat echt aan de orde is, kunnen we ook nog altijd kijken naar een overgangsregime. Daar vinden we vast een oplossing voor, op pragmatische wijze.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, misschien wordt de vraag te pragmatisch, maar hoe hebben we dat dan op de radar, die initiatieven die dan al lopen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik denk dat de ervaring uit het verleden is: mensen komen niet pas hier als ze hun plan al helemaal klaar hebben. Dus op het moment dat mensen de weg naar het Provinciehuis weten te vinden, dan trekken ze al in een vroeg stadium aan de bel. Alles wat wij in ieder geval op de radar hebben, daar houden we een vinger aan de pols. Ik kan niet zeggen wat we niet op de radar hebben uiteraard. Dat weten we niet.

De voorzitter: U bent er bijna doorheen?

Gedeputeerde Theuns: Ik ben er bijna doorheen. Betaalbaarheid, daar vroeg mevrouw Mertens nog naar. Daar heb ik wat over gezegd. Dan de vragen van mevrouw Boven. Hoe borgen we water en bodem sturend? Ja, je ziet eigenlijk nu al, bijvoorbeeld in het ruimtelijk voorstel, wat ook hier in de commissie is gesondeerd, dat het daar al als uitgangspunt in staat, dat het daarin wordt geborgd, maar het krijgt uiteindelijk pas status op het moment dat het in uw Omgevingsvisie ook als zodanig staat vastgelegd. Dus we gaan dat daar uiteindelijk ook nog in borgen. Dat komt ook in de Omgevingsverordening te staan. Dan heeft het daadwerkelijk ook de status die u zoekt. Ja, die criteria voor meervoudig ruimtegebruik: wanneer is iets meervoudig en wanneer niet? Ja, dat ... U vraagt een beetje: wat is het exacte kantelpunt tussen wanneer het wel en niet meervoudig is, maar dat is er gewoon niet. Je wil uiteindelijk kijken naar zoveel mogelijk combinaties van functies. Dat is niet zwart-wit, maar daar zit ook heel veel grijs tussen. Ja, ik weet ook niet hoe ik hem anders zou moeten beantwoorden, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, het ging me niet zozeer over het exacte kantelmoment, maar meer van ... Het voorbeeld dat u gaf was: natuur en extensieve landbouw, dat zou best heel goed samen kunnen. Toen vroeg ik me af: wie beslist dat dat een goede combinatie is? Als dat een vraagstuk is, waar wordt dan die beslissing genomen en wat zijn dan de criteria daarvoor?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nou, in het Natura2000-beheerplan staan er bijvoorbeeld bepaalde instandhoudingsdoelen voor bepaalde soorten of voor bepaalde habitats. Op het moment dat een

bepaalde vorm van agrarisch natuurbeheer daarbij zou passen, dan bijt dat elkaar dus niet en dan kun je zeggen: dan is het handig om deze functies hier op deze plek te combineren. Dus je hebt gewoon altijd een aantal doelstellingen en op het moment dat de doelstelling niet in gevaar komt door een bepaald ruimtegebruik ...

De voorzitter: En wie beslist dat dan? GS? Dat is de vraag: wie beslist dat?

Gedeputeerde Theuns: Dan zou GS dat beslissen. Ja. Dan tot slot, dan ben ik er ook, de vragen van mevrouw Wesseling. Een provinciaal Transformatiefonds: nee, zeg ik dan. Transformatie is heel erg kostbaar en wij hebben niet zoveel middelen, dus we proberen daar juist ook een beroep te doen op landelijke regelingen, zoals het Volkshuisvestingsfonds bijvoorbeeld, om daar ook gemeenten in te faciliteren met projectondersteuning om daar aanvragen voor in te dienen. **U vroeg nog om het gesprek zoals we dat hier in de commissie hebben gehad over de wel/niet volgordelijkheid en het belang van al die drie de takken wat beter te verwoorden. Dat zeg ik u toe, dat we dat doen.**

De voorzitter: Oké. Dan zijn we aan het einde van de behandeling van dit stuk. Ik heb een hele serie toezeggingen genoteerd. **De eerste is: er komt een werksessie over de uitwerking van de criteria van het Leefbaarheidsfonds. Dat wordt dan eigenlijk hier sonderend besproken in de commissie, in samenhang ook met het kader Sociaal, zal ik dat maar even. Dat kan heel snel.** We moeten daar een datum aan hechten. Zullen we zeggen: **in principe voor de zomer ergens, als dat lukt agendatechnisch en anders wordt het direct na de zomer.** Ja? Dan is er de toezegging dat we voor het einde van het jaar hier bijgepraat worden over de woonzorgvisies ... Sorry? Ja.

Gedeputeerde Theuns: Mag ik daarbij één oproep doen? Hoe langer we wachten met die sessie, hoe langer wij ook moeten wachten met uiteindelijk dingen in gang zetten na de besluitvorming op 12 april, dus ik zou echt een pleidooi willen houden voor zo snel mogelijk, want de buitenwereld zit gewoon te wachten op ons.

De voorzitter: Wij doen ons uiterste best om hem voor de zomer te plannen. Ja? Ik kan geen vrijdagen toveren, dus ... Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Als ik de Gedeputeerde goed begrijp zegt hij eigenlijk: vlak voor de zomer zou eigenlijk al te laat zijn. Ik snap dat het druk is in de agenda, maar is het zo dat zo snel mogelijk dan een voorstel gedaan kan worden via de ... Ik weet niet wie de agenda beheert? Is dat de Agendacommissie?

De voorzitter: Wij zullen ... Ik zal het als voorzitter met de Griffie opnemen om te kijken dat we dat zo snel mogelijk inplannen. Ja? **Dan worden wij voor het einde van het jaar bijgepraat over de stand van zaken over woonzorgvisies en de vertaalslag daarvan ook in het Volkshuisvestingsprogramma 2025. De Gedeputeerde heeft toegezegd dat de urgentieverordening hij sonderend in de BO's gaat bespreken.** Ik neem aan dat we dat dan wel een keer teruggekoppeld krijgen. Het is wat moeilijk om daar een datum aan te hangen. Laten we dat dan maar even zo noteren. **Er komt nog op schrift waar nou precies in de POVI staat dat je binnen de huidige POVI feitelijk de straatjes erbij al zou kunnen realiseren.** Kunnen we daar een termijn aan hangen. **Drie weken?**

Gedeputeerde Theuns: Voor de 12e kan het.

De voorzitter: Voor 12 april.

Gedeputeerde Theuns: Voor het kader.

De voorzitter: Dat is 12 april, hè? Ja. Eens even kijken. **De agenda Bodem en Ondergrond 2024-2030, als die klaar is, dan wordt die hier nog besproken in de commissie.**

Gedeputeerde Theuns: Hij wordt ter informatie toegestuurd. U mag hem bespreken.

De voorzitter: Ja. Ja. Ja, zei ook bespreken. Ik zei niet eens sonderen, laat staan besluiten. Nee, ik snap hem. **De evaluatie over het eerste jaar doen wij voor de zomer 2025, als een apart bespreekpunt in deze commissie. De cijfers over de feitelijke woonbehoefte versus de geplande realisatie komen ook nog op schrift. Wanneer ongeveer? Lukt dat voor het kader? Ja. En er komt nog separaat een antwoord op de stand van zaken rond de ruimte-voor-ruimteregeling. Hoelang kan dat duren?**

Gedeputeerde Theuns: Dat moet ik aan collega Satijn vragen.

De voorzitter: Voor de zomer?

Gedeputeerde Theuns: Voor de zomer.

De voorzitter: Ik wou bijna zeggen: ruimte voor ruimte loopt niet weg. Hij is er en hij blijft nog wel even. Oké, dan hebben wij ... Mijnheer Wolters Gregório nog.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, de Gedeputeerde had ook nog toegezegd dat hij zou gaan kijken hoe we duidelijker in het kader gaan opschrijven hoe we de zorgbuurthuizen in welke vorm dan ook gaan stimuleren.

De voorzitter: Ja, ik heb alle toezeggingen die te maken hebben met de wijze van formuleren in de teksten even buiten beschouwing gelaten, want die zijn er meer gedaan hier. Ik ga ervan uit dat dat gewoon verwerkt wordt. Dat mag u dan zelf controleren en anders amenderen bij het kader. Dan ga ik even kijken. Nou moeten wij de formaliteiten afhandelen. Dan is mijn eerste vraag: wie vindt het stuk niet behandelbaar? Niemand. Dan is het dus bij dezen behandelbaar verklaard. Dan is de tweede vraag: wie vindt dat het stuk op 12 april een hamerstuk moet zijn? Mijnheer Wolters Gregório, u vindt al die kaders een hamerstuk. Dat is wel heel bijzonder. Ja. Ja, oké. Dan kan ik toch niet anders dan constateren dat het een besprekstuk wordt in de PS-vergadering. Dan wordt dit dus een besprekstuk in de vergadering van 12 april. Dan is daarmee dit agendapunt afgerond. Ik schors even voor een minuut of vijf.

T9462 Gedeputeerde Theuns zegt toe Provinciale Staten voor het zomerreces te informeren over de stand van zaken van de Ruimte voor Ruimte- regeling

T9463 Gedeputeerde Theuns zegt toe vóór de zomer een informatiesessie over het leefbaarheidsfonds te organiseren en hierbij de samenhang met het beleidskader ‘Samen Leven en Bestaanszekerheid’ te betrekken

T9464 Gedeputeerde Theuns zegt toe de cijfers toe te sturen waaruit blijkt dat we vooralsnog tegemoet komen aan de afspraken uit de Woondeal ten aanzien van 30% sociale huur.

T9465 Gedeputeerde Theuns zegt toe in Q4 2024 een informatiesessie te organiseren over de stand van zaken rondom de gemeentelijke woonzorgvisies en het Provinciale Volkshuisvestingsprogramma.

T9466 Gedeputeerde Theuns zegt toe vóór 12 april een schriftelijke terugkoppeling te geven aan de commissie LEO wat betreft relevante passages en artikelen POVI en Verordening over de Ladder van duurzame verstedelijking.

T9467 Gedeputeerde Theuns zegt toe de agenda Bodem en Ondergrond 2024-2030 ter informatie aan PS toe te sturen zodra deze gereed is.

De commissiegriffier,

De voorzitter,

L. van Birgelen-Droog

Depondt-Olivers/Jenneskens